

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Portfolio profesního rozvoje Terezy Hejnové

Portfolio of professional development Tereza Hejnová

Tereza Hejnová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Vychovatelství

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Portfolio profesního rozvoje Terezy Hejnové potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Místo a datum: Buková u Příbramě, 09.04.2021

Podpis: Tereza Hejnová

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Jaroslavě Hanušové, za její vstřícné vedení, trpělivost a poskytnutí cenných rad při vypracování bakalářské práce. Dále bych také poděkovala vyučujícím Pedagogické fakulty za poskytnutí svých znalostí. Pedagogům na Základní škole Dobříš za poskytnutí materiálů, které byly podkladem pro případovou studii a trpělivost při vypracování dotazníků. A zvláště také děkuji svým kolegyním a své rodině za jejich velkou podporu, jak psychickou tak i fyzickou.

ABSTRAKT

Obsahem Portfolia profesního rozvoje Terezy Hejnové je deset povinných kapitol, které se zabývají prací vychovatele ve školní družině. Je to především profesiografický rozbor, ve kterém se čtenáři dozví základní informace o pracovní době a náplni vychovatele. Dále případová studie při 1. ZŠ Dobříš. Hlavním tématem, kterým se autorka v portfoliu profesního rozvoje zabývá, je bezlepková dieta a práce s dětmi s bezlepkovou dietou. V odborné esaji autorka pokazuje na problematiku dětí s bezlepkovou dietou a představuje základní body, jak s dětmi s bezlepkovou dietou pracovat a jak postupovat. Na základě získaných informací a zkušeností autorka v esaji provádí výzkum pomocí dotazníku, který se stává důležitým zjištěním práce. Na základě odpovědí zhodnotí, zda jsou vychovatelky školní družiny dostatečně proškoleny a připraveny na práci s dítětem s bezlepkovou dietou. V písemné přípravě na ucelenou volnočasovou aktivitu autorka seznamuje děti s kamarádem s bezlepkovou dietou. Autorka dětem připraví aktivity s bezlepkovými potravinami, díky kterým změní názor dětí na jejich kamaráda s bezlepkovou dietou a bezlepkovou dietu samotnou.

KLÍČOVÁ SLOVA

Školní družina, aktivita ve školní družině, děti, bezlepková dieta, strava, činnosti, řízená činnost, pohybové aktivity, projekt.

ABSTRACT

The content of the professional development portfolio of Tereza Hejnová's is ten mandatory chapters that deal with the work of an educator in a school group. It is primarily a profesigraphic analysis in which readers learn basic information about working hours and the content of the educator. Furthermore, a case study at the 1st Dobříš Elementary School. The main topic that the author deals with in the portfolio of professional development is a gluten-free diet and work with children with a gluten-free diet. In a professional essay, the author points out the issue of children with a gluten-free diet and presents the basic points of how to work with children with a gluten-free diet and how to proceed. Based on the information obtained and experience, the author conducts research in the essay using a questionnaire, which becomes an important finding of the work. Based on the answers, they will evaluate whether the educators of the school group are sufficiently trained and ready to work with a child with a gluten-free diet. In written preparation for a comprehensive leisure activity, the author introduces children to a friend on a gluten-free diet. The author prepares activities for children with gluten-free foods, thanks to which she will change the children's opinion of their friend with a gluten-free diet and a gluten-free diet itself.

KEYWORDS

School group, activity in school group, children, gluten - free diet, diet, activities, controlled activity, physical activities, project.

Obsah

1. Předmluva	6
2. Profesní strukturovaný životopis	9
3. Odborná esej	15
4. Seznam prostudované literatury vážící se k problematice studia	25
5. Konspekt knihy	28
6. Profesiografický rozbor vychovatele	32
7. Případová studie ŠD při ZŠ Dobříš, nám. Komenského 35	48
8. Písemná příprava na ucelenou volnočasovou aktivitu	59
9. Závěrečná reflexní úvaha o vlastním studiu	65
10. Soupis použité literatury a pramenů	68
11. Seznam příloh	70

1. Předmluva

Pro ukončení bakalářského studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy jsem si vybrala variantu vypracování bakalářské práce v podobě Portfolia profesního rozvoje. Portfolio profesního rozvoje je pro mě zároveň bližší forma, jak v několika bodech představit mé zkušenosti a znalosti, které jsem během studia a praxe nasbírala. Během psaní portfolia jsem si uvědomila mnoho skutečností. Seznámila jsem se s novými informacemi, které využiju i nadále ve své praxi a práci ve školní družině, ale zároveň jsem zaznamenala důležité body, které považuji ve své práci za nedostatečné.

Má pedagogická praxe začala v roce 2016, působením na základní škole jako vychovatel školní družiny ale i zároveň asistent pedagoga žákovi se speciálními vzdělávacími problémy. Stát se vychovatelem ve školní družině nebyl můj sen. Už od školního věku jsem si přála být učitelkou v mateřské škole. Při studiu střední pedagogické školy v Berouně jsem absolvovala mnoho pedagogických praxí a až zde jsem zjistila, že práce v mateřské škole mě méně naplňuje, proto jsem po ukončení střední školy nastoupila jako vychovatelka ve školní družině. Ke studiu na vysoké škole jsem se odhodlala po dvou letech působení ve školní družině. Až zde jsem si uvědomila, že školní družina je profese, která mě velmi baví. Myslím si, že to však není profese, u které bych chtěla zůstat celý život. Každý den ve školní družině se začal měnit na každodenní stereotyp. Uvědomila jsem si také, že aktivity a činnosti, kterými bych chtěla obohacovat děti ve školní družině, nejsou aktivitami, které děti chtějí dělat. Děti jsou velmi unavení z dopolední řízené činnosti a mají potřebu si odpočinout.

Díky podpoře mé kolegyně a rodiny jsem se rozhodla přihlásit na vysokou školu a vystudovat obor vychovatelství. Hlásila jsem se také na obor Učitelství pro 1. stupeň základní školy. Na tento obor jsem nebyla přijata, vzhledem k velkému počtu uchazečů. Po ukončení bakalářského studia bych se chtěla nadále přihlásit na navazující magisterské studium a stát se učitelem na základní škole. Především díky suplování v hodinách jsem si uvědomila, že stát se učitelem na základní škole bude profese, která mě bude každodenně naplňovat a bavit.

Ráda dětem předávám zkušenosti a rozvíjím jejich schopnosti a dovednosti. Sama sebe tak posouvám výš. Zde bych také měla možnost uplatnit své aktivity, které jsem každodenně připravovala do školní družiny. Velké díky patří také kolegyním ve školní družině a

pedagogickému sboru, který mi dal tu možnost zkusit si být učitelem a postavit se před děti. Vytvořily tak ve mně představu, že jednou budu stát na místě, na kterém stojí dnes oni. Mé kolegyně se tak staly velkou oporou a pomohly mi dosáhnout pocitu, že ze mě jednou bude kvalifikovaný učitel.

Přihlášení na vysokou školu jsem uskutečnila bez nátlaku zaměstnance školy, přesto doufám, že po dosažení vysokoškolského vzdělání budu i nadále působit na základní škole, ve které nyní pracuji jako vychovatelka. Vzhledem ke krátkodobému působení ve školství nemám ještě tolik zkušeností a znalostí v oboru školství, využívám veškeré znalosti a nové poznatky, které mi nabízí vysoká škola na pedagogické fakultě. Přihlášením na vysokou školu a vystudováním bakalářského studia a magisterského studia se mi otevírá nová brána do lepšího, neprozkoumaného života. Pevně doufám a věřím, že budu v životě kvalifikovaná a skvělá učitelka.

V profesiografickém rozboru se budu zabývat postavením vychovatele ve školní družině. Součástí rozboru je porovnání mé pětileté praxe ve školní družině s kolegyní působící dvacet let ve školní družině. Dále zde stručně představím kvalifikační požadavky vychovatele, předpoklady pro vykonávání profese vychovatele a podmínky pro výkon profese. Touto částí také budu navazovat na případovou studii na škole, ve které v současné době působím.

V eseji jsem se zaměřila na práci s dítětem s bezlepkovou dietou. Toto téma jsem si vybrala především z důvodu, že je mi velmi blízké díky dětskému táboru, který jsem absolvovala jako vedoucí oddílu ještě před dokončením střední školy a začátkem působení na základní škole. Příprava na ucelenou volnočasovou aktivitou navazuje na problematiku v eseji. Vzhledem k tomu, že mám zkušenost s dítětem s bezlepkovou dietou, navázala jsem bodem příprava na ucelenou volnočasovou aktivitu na téma bezlepková dieta. V této kapitole popisuji přípravu pokrmu a správné začlenění dítěte do kolektivu mezi ostatní děti. Cílem mé aktivity bylo pochopení ostatních žáků, že potraviny pro bezlepkové děti nejsou nijak odlišné, a jsou velmi chutné. Veškeré informace o dítěti s bezlepkovou dietou a práci s dítětem s bezlepkovou dietou se mi psaly velmi dobře. Ráda bych, aby tyto informace pomáhaly nezkušeným vychovatelům při práci s dětmi s bezlepkovou dietou.

V části konspektu knihy jsem si vybrala knihu „školní družina“ od autorky Jiřiny Pávkové. Tato kniha se stala mým pomocníkem při začínajícím působení ve školní družině. Knihu

jsem si zakoupila a čerpala informace, které byly potřeba k mému kvalitnímu působení. Tuto knihu bych velmi ráda doporučila všem, ať začínajícím, tak i zkušeným vychovatelům.

2. Profesní životopis

Osobní a kontaktní údaje:

Tereza Hejnová

Buková u Příbramě, Česká Republika

narozena: 31.12.1996

Vzdělání:

2012 – 2016

Střední pedagogická škola v Berouně

Obor: Předškolní a školní pedagogika

Typ a rok závěrečné zkoušky: maturitní zkouška, září 2016

2018 – nyní

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Bakalářský studijní program: Vychovatelství

Typ a rok závěrečné zkoušky: státní závěrečná zkouška, jaro 2021

Pracovní zkušenosti:

2013

Zaměstnavatel: soukromá činnost

Pracovní pozice: soukromá učitelka výtvarné výchovy

Náplň práce: vedení výtvarného kroužku pro děti z Bukové u Příbramě, výuka orientace ve výtvarných metodách, tvoření s netradičním materiálem.

Odučeno 45 hodin.

2014

Zaměstnavatel: OU Buková u Příbramě

Pracovní pozice: pracovní síla v klubu Bukováček

Náplň práce: příprava na ucelenou činnost, organizace akcí pro děti a rodiče (čarodějnice, den dětí, lampionový průvod, karneval, vánoční besídka).

2015 - 2019

Zaměstnavatel: soukromá činnost

Pracovní pozice: soukromá učitelka klavíru

Náplň práce: vzdělávání dětí na klavír, výuka základních informací hudební výchovy, hra na klavír.

Odučeno 141 hodin.

2016 – 2018

Zaměstnavatel: ZŠ Dobříš, nám. Komenského 35, 263 01, okres Příbram

Pracovní pozice: učitelka kroužku „Dramatický kroužek“

Náplň práce: vedení kroužku dramatické výchovy pro děti 3. – 9. ročníku, organizace programu a výuky, příprava divadelního vystoupení pro žáky základní školy, rodiče a veřejnost, seznámení dětí s prvky dramatické výchovy.

2016 – nyní

Zaměstnavatel: ZŠ Dobříš, nám. Komenského 35, 263 01, okres Příbram

Pracovní pozice: vychovatelka ve školní družině

Náplň práce: organizace výchovy mimo vyučování, vedení odpočinkové, relaxační a zájmové činnosti dětí.

2016 – nyní

Zaměstnavatel: soukromá činnost

Pracovní pozice: soukromá učitelka

Náplň práce: k přijímacím zkouškám na střední školu, příprava z tělesné výchovy, výuka sestav a gymnastických prvků.

2017 – nyní

Zaměstnavatel: ZŠ Dobříš, nám. Komenského 35, 263 01, okres Příbram

Pracovní pozice: asistent pedagoga

Náplň práce: působení ve třídě, ve které se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími poruchami, spolupráce s učitelem na přímé výchovné a vzdělávací činnosti u žáků se specifickými vzdělávacími potřebami.

2019

Zaměstnavatel: ZŠ Dobříš, nám. Komenského 35, 263 01, okres Příbram

Pracovní pozice: učitelka kroužku „Práce na počítači“

Náplň práce: vedení kroužku počítače, seznámení dětí s počítačem, organizace výuky, výuka základních informací práce na počítači, seznámení dětí s programy, plnění zadaných úkolů.

Odučeno jeden školní rok.

Jazykové znalosti:

Anglický jazyk: pokročilý

Počítačové znalosti:

Microsoft Office: pokročilý

Práce s webovými stránky: pokročilý

Práce s fotografií: pokročilý

Odborné semináře:

Seminář pro asistenty pedagoga – Podpora žáka s poruchou autistického spektra

Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků: MŠMT – Č. j.:13643/2018-1-553, v rozsahu 8 hodin, lektorka kurzu Mgr. Markéta Jirásková, náměstkyně ředitele NÚV PhDr. Jana Zapletalová.

On-line seminář – Jak pracovat s metodikou dopravní výchovy pro ZŠ

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., které se uskutečnilo 30.04.2020, v rozsahu 70 min, ředitel Ing. Jindřich Frič, Ph.D.

On-line seminář – Pohyb organizovaného útvaru chodců

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., které se uskutečnilo 13.05.2020, v rozsahu 70 min, ředitel Ing. Jindřich Frič, Ph.D.

On-line seminář – Jak pracovat s metodikou dopravní výchovy pro MŠ

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., které se uskutečnilo 13.05.2020, v rozsahu 70 min, ředitel Ing. Jindřich Frič, Ph.D.

On-line seminář – Pohyb organizované skupiny dětí

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., které se uskutečnilo 20.05.2020, v rozsahu 70 min, ředitel Ing. Jindřich Frič, Ph.D.

On-line seminář pro pedagogy – Vliv traumatu na psychiku dětí

Instituce Životní vzdělávání z.s., akreditace instituce Č.j.:MSMT - 44511/2015-1, konaný dne 21.05.2020 v rozsahu 1 hodiny, vedený lektorem Bc. Lenka Polášková.

On-line seminář pro pedagogy – Jak komunikovat s rodiči dětí a žáků

Instituce Životní vzdělávání z.s., akreditace instituce Č.j.:MSMT - 44511/2015-1, konaný dne 21.05.2020 v rozsahu 1 hodiny, vedený lektorem Mgr. Petra Vorlíčková.

On-line seminář pro pedagogy – Asistent pedagoga – praktické náměty, typy a rady do výuky

V lavici s.r.o. Udělená akreditace Č.j.:MSMT - 4484/2020-1, konaný dne 25.05.2020 v rozsahu 70 minut, vedený lektorem Mgr. Jana Jedličková – speciální pedagog.

On-line seminář pro pedagogy – Poruchy příjmu potravy

V lavici s.r.o. Udělená akreditace Č.j.:MSMT - 4484/2020-1, konaný dne 27.05.2020 v rozsahu 70 minut, vedený lektorem Mgr. Petra Vorlíčková – dětský psycholog

On-line seminář pro pedagogy – Jak na hyperaktivní dítě

Instituce Životní vzdělávání z.s., akreditace instituce Č.j.:MSMT - 44511/2015-1, konaný dne 28.05.2020 v rozsahu 1 hodiny, vedený lektorem Mgr. Petra Vorlíčková.

On-line seminář pro pedagogy – Vztahy na pracovišti, aneb co dělat, když to mezi kolegy nefunguje?

V lavici s.r.o. Udělená akreditace Č.j.:MSMT - 4484/2020-1, konaný dne 11.06.2020 v rozsahu 70 minut, vedený lektorem Mgr. Veronika Tlapáková - psycholog

Řidičský průkaz:

B – osobní automobil (řidič 5 let)

Účast v soutěži:

2018

Výherce Příbramské soutěže s názvem „Příbramský anděl“ s ozdobou na vánoční stromek.

2018

Výherce celorepublikové soutěže s názvem „svět oceánu“ s lepidlem UHU.

2019

Výherce Příbramské soutěže s názvem „Příbramský anděl“ s malbou dětí ze ŠD

2019

Výherce celorepublikové soutěže s názvem „svět energie“

2020

Výherce krajského kola v soutěži s názvem „dopravní výchova, policie ČR“

2020

Úspěšná účast v celorepublikové soutěži s názvem „Škoda Auto“ (předčasně ukončeno epidemiologickou situací v ČR)

2020

Výherce celorepublikového kola v soutěži s názvem „dopravní výchova, policie ČR“

Zájmy a koníčky:

Malování, šití, čtení, fotografování (zvěř, portréty, oslavy, sporty), turistika, práce s dětmi, sporty (bruslení, lyžování, kolo, běhání, fotbal, basketbal, volejbal), chůze, organizace oslav, práce s internetem a fotografiemi, kultura, kino, divadlo, muzikály, plesy, domácí práce, rodina, mazlíčci.

Datum: 09.04.2021

Podpis: Tereza Hejnová

3. Odborná esej „Bezlepková dieta v životě dítěte“

V eseji jsem se rozhodla psát o dítěti s bezlepkovou dietou. Toto téma jsem si vybrala především kvůli absolvování tábora pro děti s bezlepkovou dietou a také díky svým zkušenostem s těmito dětmi, které navštěvují naši základní školu.

Úvod

Domnívám se, že bezlepková dieta se během několika let stala velmi rozsáhlou problematikou a začala více ovlivňovat život a výchovu dnešních dětí. Já sama jsem se s problematikou diety setkala poprvé na letním bezlepkovém a PKU (fenylketonurie - vrozená porucha metabolismu) táboře v roce 2016, kde jsem v tu dobu působila jako vedoucí. Moje první zkušenost s těmito dětmi mě inspirovala k vlastnímu rozvoji v této problematice, a to pomocí četby knih a vyhledávání informací na webových stránkách. Letní tábor jsem absolvovala čtyři po sobě jdoucí roky a setkávala jsem se tak s odlišnými dětmi a zároveň s různými stupni této diety. Jen díky letnímu táboru jsem začala více vnímat tuto nemoc a věnovat se tak dětem s bezlepkovou dietou i ve svém zaměstnání. V současné době působím na Základní škole Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram jako vychovatelka ve školní družině, kde pracuji s třiceti dětmi dle školního vzdělávacího plánu, a tak jsem měla příležitost setkat se s žákem, který bezlepkovou dietu má. Při zápisu do školní družiny jsem byla oslovena, aby žák nastoupil do mé třídy. Během prvního setkání s žákem s bezlepkovou dietou jsem oproti mým kolegyním byla ve velké výhodě díky předchozím zkušenostem z letního tábora. I přes tyto dílčí a poměrně odlišné zkušenosti z letního tábora jsem si kladla otázku, proč jsem se dříve o tyto žáky více nezajímala. Přemýšlela jsem také nad tím, zda budu práci s žákem s bezlepkovou dietou zvládat i přes odlišné zkušenosti z tábora, kde režim dne probíhal jinak než ve školní družině. Pro bezproblémovou práci s dítětem s bezlepkovou dietou jsem musela zjistit více informací a údajů. K tomu jsem využila především knihu od spisovatelky Ivy Hoffmanové, knihu s názvem Celiakie. Tato kniha se stala součástí mého zaměstnání, ze které jsem čerpala informace týkající se diety. Začala jsem se zajímat o údaje a nové poznatky, vyhledávat pojmy, které by mi mohly být užitečné. V první řadě jsem si musela přečíst základní informace, co to vlastně celiakie je.

Bezlepková dieta – vymezení pojmů

„Celiakie je časté autoimunitní onemocnění vznikající při konzumaci lepku (gluten) u geneticky disponovaných jedinců. Imunogenní gluten je přítomen v zrnech pšenice, ječmene a žita. Hlavní genetickou predispozici představuje přítomnost haplotypů HLA-DQ2 a/nebo HLA-DQ8, které kódují stejně označené povrchové molekuly antigen-prezentujících buněk. Na manifestaci onemocnění se kromě genetického pozadí a konzumace lepku podílí i souhra vlivu zevního prostředí. Vlastní autoimunitní proces probíhá ve sliznici tenkého střeva“ (Hoffmanová, 2019, str. 12).

„Celiakie má nejen klasické příznaky střevní (průjem, malabsorpce), ale i velice pestré projevy mimostřevní. Součástí autoimunitního procesu je tvorba vysoce specifických autoprotilátek, které se využívají v diagnostice i screeningu onemocnění. Jedině bezlepková dieta je podle současného stavu poznání schopna zastavit imunopatologické děje zodpovědné za rozvoj celiakie“ (Hoffmanová, 2019, str. 12).

S touto nemocí se lze setkat již na celém světě, a to už skoro u 1,5 % naší populace. Většina lidí však o své nemoci neví. S větší možností konzumace potravin, které narušují střevní rovnováhu, narůstá v posledních letech také lidí, u kterých se nemoc projevuje (Hoffmanová, 2019).

„Incidence a prevalence se jistě zvyšují díky zlepšení diagnostiky a zvýšení povědomí o variabilních klinických projevech celiakie, ale i v rámci faktického nárůstu autoimunitních onemocnění. Studie provedená v USA a publikovaná roce 2009 v časopise Gastroenterology srovnávala séroprevalenci celiakie (tj. stanovování protilátek proti tkáňové transglutamináze)“ (Hoffmanová, 2019, str. 12).

„V historických sérech byla prevalence celiakie 0,2 %, v současných sérech 0,9 %. Výsledky tedy ukazují 4,5 násobný nárůst prevalence celiakie za posledních padesát let. Prevalence celiakie se do určité míry liší podle geografické oblasti, pohlaví a věku. Geografické rozdíly v prevalenci souvisí především s četností výskytu genů kódujících molekuly a s typem stravy (konzumováním pšenice) v té které populaci, ale odrážejí i úroveň zdravotní péče a schopnost diagnostikovat celiakii“. Vyšší prevalence celiakie (historická prevalence 0,8 %, séroprevalence 1-2 %) je udávána u kavkazoidní (europoidní) rasy – odpovídající

původnímu obyvatelstvu Evropy a zahrnující Evropu, Severní Ameriku, Argentinu, Brazílii, severní Indii, Pákistán, sever Číny, Austrálii a Oceánii. Relativně nižší prevalence je v Jižní Africe (0,4 %), v subsaharské Africe (0,5 %), v jižní části Číny, v Japonsku či Karibiku. Zde kromě nízkého výskytu rizikových HLA-genů mohou hrát roli i stravovací zvyklosti. V chudých zemích je nutno vzít v potaz, že nedostatečné diagnostické možnosti ovlivňují epidemiologické hodnocení“ (Hoffmanová, 2019, str. 13).

„V České republice jsou k dispozici data z několika epidemiologických studií provedených na začátku 21. století, na základě nichž je předpokládána prevalence celiakie 0,4 – 0,5 %. Analýza Ústavu zdravotnických informací a statistik ČR uvádí počty pacientů, u nichž byla vykázána diagnóza celiakie (K 90.0) v letech 2015, 2016, 2017 pro ošetření ambulantní i hospitalizační péče. V roce 2015 bylo celkem 20 298 vykázaných diagnóz celiakie. V roce 2016 bylo celkem 20 483 vykázaných diagnóz celiakie. V roce 2017 bylo celkem 20 535 vykázaných diagnóz celiakie. Tato čísla pouze poukazují na skutečnost, že počet osob s vykázanou diagnózou celiakie tvoří ročně zhruba 0,2 % celkového počtu obyvatel. Je však zřejmé, že jedinci s celiakií, kteří v daných letech lékaře nenavštívili nebo nebyli vykázáni pod diagnózou K 90.0, nejsou v analýze započítáni. Skutečná prevalence celiakie v ČR bude tedy mnohem vyšší“ (Hoffmanová, 2019, str. 14).

Při pohledu na tato čísla, která nám ukazují zvyšující se počet osob s vykázanou diagnózou celiakie, je přínosné položit si následující otázku: „Jsou restaurace a školní jídelny připraveny na stravování lidí s celiakií?“ Na tuto otázku je velmi těžké odpovědět. Našla jsem však odpověď pro jedince, kteří bezlepkovou dietou prochází. Zaměřila jsem se na výzkum, který prováděla studentka Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Miroslava Kuchařová. Kuchařová navštívila několik restaurací v Českých Budějovicích a Klatovech a zaměřila se speciálně na bezlepková jídla a jejich nabídku. A jaký je závěr jejího výzkumu? „Stále se zvyšující popularita bezlepkové diety má však i svá pozitiva. Dnes už se lidé s bezlepkovou dietou nemusí obávat navštívit restauraci s tím, že odejdou stejně hladoví, jako když do ní vstoupili. Z mého výzkumu totiž vyplývá, že i když dané zařízení nemá v menu vyznačena bezlepková jídla, lze si poměrně dobře vybrat pokrm z přirozeně bezlepkových potravin. Případně se dá domluvit drobná úprava jídla tak, aby neobsahovalo lepek.“ (Kuchařová, online, 2016).

Na základě těchto informací, které jsem se dočetla, mě přivedlo k nápadu zaměřit se také na školní jídelnu na Základní škole Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram, ve které působím. Ve školní jídelně se v současné době stravuje přibližně 750 žáků a 80 pedagogických pracovníků. Z tohoto počtu navštěvují školní jídelnu celkem tři studenti s bezlepkovou dietou. Ve školní jídelně je zaměstnáno osm kuchařek, které jsou řádně proškoleny, jak s bezlepkovou dietou pracovat a které pokrmy pro studenty připravovat. Velmi důležitým úkolem je také, aby zaměstnankyně školní jídelny pečlivě a spolehlivě komunikovaly s rodiči žáka s bezlepkovou dietou, který navštěvuje školní jídelnu (Bušíková, 2020).

S matkou výše zmíněného žáka, který má bezlepkovou dietu, jsem udělala krátký rozhovor. Zeptala jsem se ji na několik otázek. Zajímala mě především její spokojenost se stravováním ve školní jídelně. Požádala jsem ji o srovnání jídla bezlepkového žáka a ostatních žáků.

Komunikují s Vámi zaměstnankyně školní jídelny o stravě vašeho syna?

„Vedoucí školní jídelny mi pravidelně každý týden dopředu zasílá jídelní lístek e-mailem. Ze dvou nabízených možností se snažím synovi vybrat nejjednodušší variantu. Kuchařkám bylo třeba velmi podrobně vysvětlit synovu dietu a příznaky jejího nedodržení. Jídlo je mu kombinováno z toho, co je v denní nabídce, nic navíc nejsou kuchařky ochotny mu připravit. Omáčky nezahušťuji, rýži mu do jídelny nosím také pro případ, že by nebyla v denní nabídce.“

Zajišťujete svému synovi potraviny vy, nebo je zajišťuje školní jídelna?

„Potraviny zajišťuji já, těstoviny a domácí bezlepkové knedlíky (houskový, bramborový) do jídelny donáším.“

Můžete nám prosím srovnat stravu svého syna a ostatních žáků?

„Polévku syn nemá, hlavní chod dostává ve větší porci, jelikož si nemůže jídlo přidat. Pokud si syn nemůže vybrat z denní nabídky, oběd mu odhlásím, protože není možnost od kuchařek chtít další pokrm.“

Rozhovor s matkou byl velmi příjemný a probíhal v klidném prostředí školy přibližně 20 minut. Matce zmíněného žáka děkuji za zodpovězení mých otázek.

Informace, které mi podala matka zmíněného žáka, mě přivedly na myšlenku zjistit, zda mají vychovatelky ve školní družině dostatečné znalosti o problematice bezlepkové diety u dětí v souvislosti se školní družinou. Jako vychovatelka školní družiny jsem si již několikrát vyhledávala školení a semináře, které by se zaměřovaly na celiakii a bezlepkovou dietu. I přes mé hledání na internetových stránkách a stránkách Národní instituce jsem nenalezla kurz, který by mi poskytl informace k problematice bezlepkové diety. Informace, které jsem vyhledávala, nabízejí především rodičům základní přehled o dané problematice a informace o potravinách, které jsou pro dítě vhodné či naopak škodlivé. Jaký přístup ale mají mít vychovatelky ve školní družině k dítěti s bezlepkovou dietou? Na základě své zkušenosti s dítětem s bezlepkovou dietou jsem se proto rozhodla udělat malý průzkum (dotazníkové šetření) mezi svými kolegyněmi a také mezi vychovatelkami na základní škole v okrese Příbram. Celkem jsem svým dotazníkem oslovila 10 vychovatelek školní družiny. (Všem respondentkám bylo více jak 30 let a měly praxi ve školní družině). Z deseti vychovatelek (šest na ZŠ Dobříš a čtyři na ZŠ Příbram) ve školní družině, které jsem oslovila, se tři domnívají, že by uměly pracovat s dítětem s bezlepkovou dietou, sedm se domnívá, že by při takové situaci musely vyhledat více informací. Pět vychovatelek z deseti nemá přehled o stravě dětí s bezlepkovou dietou ani o možnostech, které z ní vychází. Všechny deseti vychovatelek odpovědělo, že by určitě přivítalo více školení a kurzů na toto téma, jelikož se domnívají, že toto téma je v dnešní době aktuální. Z mého průzkumu vyplývá, že vychovatelé školní družiny nejsou dostatečně proškoleni v problematice bezlepkové diety. Všechny vychovatelky se shodly, že práce s dítětem, které má bezlepkovou dietu, bude odlišná od práce s dítětem bez bezlepkové diety. To mě vedlo k tomu, že jsem se pokusila vybrat důležité body, na které je potřeba dbát ve školní družině a nyní je ve své práci představím.

Školní jídelna:

Dítě, které navštěvuje školní družinu, by mělo mít předem zajištěné speciální stravování ve školní jídelně. O jeho stravě by měli být informováni rodiče i zaměstnanci kuchyně. V případě, že by žák konzumoval pokrmy s lepkem, nastalo by zhoršení jeho zdravotního stavu. Vychovatel nebo pracovník vykonávající dozor ve školní jídelně by měl dohlédnout, zda žák konzumuje pouze jemu určené potraviny (Bušíková, 2020; Hoffmanová, 2019).

Školní družina:

Vychovatel ve školní družině má po celou dobu svého působení přizpůsobit připravenou aktivitu žákovi s bezlepkovou dietou. Je potřeba dbát na to, aby nebyl aktivitou zatěžován více než žák, který bezlepkovou dietu nemá. Žák s bezlepkovou dietou může být více unavený nebo rychleji vyčerpaný z důvodu nedostatku příjmu některých potravin. Po celou dobu trávení volného času žáka je potřeba také pečlivě dohlížet na jeho pravidelnou stravu. Svačinu by měli zajistit rodiče. Pokud si rodič není jistý ohledně samostatného stravování žáka s bezlepkovou dietou, je třeba požádat vychovatele, aby dohlédl na jeho pravidelné stravování – svačiny. Důležité je také sledovat, aby žák s bezlepkovou dietou nekonzumoval potraviny ostatních žáků. Při konzumaci jiné stravy než té, kterou žák konzumovat smí, je potřeba ihned kontaktovat rodiče a sledovat stav žáka. Žáci, kteří školní družinu navštěvují, jsou poučeni o bezpečnosti a konzumaci potravin ve školní družině (Pávková, 2003; Zemanová, 2020).

Výlet se školní družinou

Vychovatel školní družiny naplánuje celodenní výlet mimo své působiště. Je potřeba o tom informovat především rodinu žáka s bezlepkovou dietou, tak aby rodiče pro své dítě zajistili dostatečné množství vhodných potravin. Před odjezdem na výlet je potřeba pečlivě poučit děti o bezpečnosti. Žáka s bezlepkovou dietou je potřeba poučit o konzumaci vlastního jídla nebo zakupované na výletě. Při takové příležitosti je vhodné žáka posadit v autobuse nebo v jiném dopravním prostředku blízko vychovatele, tak aby měl neustále přehled o jeho aktivitě. Totéž je potřeba zajistit i při pohybu na výletě. Vychovatel žákovi doporučí, aby ho

doprovázel po celou dobu výletu. Pokud tak žák neučiní, je potřeba neustále držet dohled nad jeho aktivitou a komunikací s ostatními žáky. Velké riziko porušení diety nastává, pokud si ostatní žáci smějí koupit např. brambůrky, ale žák s bezlepkovou dietou ne. V takové chvíli doporučuji rodičům, aby žákovi na výlet přidali odměnu v podobě lízátka nebo jiné potraviny, která žákovi s dietou vynahradí pocit, že on sám si nemohl nic koupit. Po návratu ze školního výletu vychovatel informuje rodiče o průběhu celé akce (Pávková, 2003; Zemanová, 2020).

Komunikace s rodiči

Vychovatel ve školní družině pravidelně informuje rodiče o stavu svých žáků. Pokud do jeho třídy dochází žák, který má bezlepkovou dietu, je potřeba s rodiči komunikovat více než s ostatními. Povinností rodičů je informovat vychovatele o jakémkoliv změně stavu nebo stravování žáka, ale ne vždy tak rodiče činí.

Vychovatelům, kteří s žáky s bezlepkovou dietou pracují, doporučuji založit si tzv. portfolio žáka. Do portfolio žáka si vychovatel každý den zaznamenává informace o žákovi (chování, stravování, zdravotní stav). Pokud volnočasová aktivita žáka probíhala v pořádku a bez zdravotních komplikací, zaznamená si vychovatel průběh dne a aktivitu, kterou žák vykonával. Po konzumaci nevhodného jídla může nastat chvíle, kdy je žákovi nevolno nebo často navštěvuje toaletu. I to je třeba zaznamenat pro případné doložení lékaři (Gavora, 2012; Hoffmanová, 2019).

Začlenění žáka s bezlepkovou dietou do kolektivu

Důležitou aktivitou pro vychovatele ve školní družině je bezchybně zapojit a udržet žáka s bezlepkovou dietou v kolektivu třídy. Žáci, kteří navštěvují školní družinu, jsou předem informováni o žákovi s bezlepkovou dietou. I přesto platí ve školní družině pravidla typu, jsme kamarádi, pomáháme si, nasloucháme si. Ne vždy tomu ale tak je. Sama jsem se setkala se situací, kdy se děti žákovi začaly posmívat, že je jiný. V této situaci jsem s dětmi uspořádala komunitní kruh a pečlivě si o bezlepkové dietě s žáky popovídala. Na tuto nepříjemnou situaci jsem také navázala aktivitou, kterou popisuji v části Příprava na přímou

pedagogickou činnost. Úkolem vychovatele je během dne dohlížet na žáky, aby nedocházelo k odlišování nebo vyčleňování žáka z kolektivu. Proto je důležité si předem dané aktivity promyslet a připravit a častěji používat aktivity, ve kterých žáci pracují v kolektivu a mají tak sami možnost poznat, že žák s bezlepkovou dietou není jiný (Kyriacou, 2012).

Příklad z mé praxe

V roce 2016 jsem se zúčastnila tábora pro děti s PKU (fenylketonurií) a bezlepkovou dietou. Tento tábor byl pro mě prvním setkáním a zkušeností s dětmi, které tuto dietu mají. Zde jsem měla možnost poznat nejen charakter dětí, ale také jejich projevy a vystupování. Mým prvním dojmem bylo, že se děti s bezlepkovou dietou od těch ostatních nijak neliší. Všechny děti byly usměvavé, kamarádké, příjemné, ochotné pracovat v kolektivu. Mimo přípravu aktivit pro děti jsem měla za úkol dohlížet na jejich stravování. Stala jsem se vedoucím oddílu Rybičky, v němž byli tři chlapci a dvě dívky. Během celého týdne jsme plnili úkoly a sbírali jeden bod za druhým. Ve středu jsem připravovala na dvoře penzionu svůj oddíl na večerní hru. Jedna z dívek z mého oddílu mě požádala, zda si může do svého pokoje dojít pro teplejší mikinu. Umožnila jsem jí, aby šla sama do pokoje. Po chvíli jsem zjistila, že se z pokoje nevrací, proto jsem se vydala za ní. Po příchodu do pokoje jsem byla zaskočena. Dívka, která má přísnou dietu a nesmí ji porušovat, bez dovolení otevřela kufr své spolubydlící a bez dovolení začala konzumovat její brambůrky.

V tu chvíli jsem byla překvapena. Uvědomila jsem si, jak je bezlepková dieta v životě dítěte velmi zatěžující. Jindy bezproblémová a nekonfliktní dívka dokázala svoje chování změnit jen kvůli ochutnání nezdravých brambůrků své kamarádky. Dívku jsem po této zkušenosti neodsuzovala. Na jednu stranu jsem ji musela poučit o nesprávnosti zasahování do soukromí ostatních a o riziku konzumování jídla, která nesmí. V tu chvíli jsem si uvědomila, jak těžký je pro dítě život s bezlepkovou dietou.

Závěr

Z mého pohledu vychovatelky je velká škoda, že v České republice není možnost více se vzdělávat a absolvovat kurzy v oblasti celiakie. Podle výzkumů ve světě dětí s bezlepkovou

dietou přibývá, ale pedagogů, kteří by se o tuto dietu zajímali, není mnoho. I my vychovatelé bychom se měli seznámit s žáky, kteří mají tuto dietu. Na první pohled by mnozí z nás řekli, že jejich chování a vzdělávání není nijak odlišné od ostatních žáků. Ve skutečnosti jsou to ale lidé, kteří to v životě nemají lehké. Ve své práci by vychovatelé a pedagogičtí pracovníci včetně mě ocenili vzdělávání a absolvování kurzů, na nichž by se podrobně dozvěděli, jak s těmito dětmi pracovat a na co si dávat pozor. Pokud máme ve školní družině žáka s bezlepkovou dietou, máme také mnohem větší zodpovědnost za jeho zdraví a spokojenost. Pro takového žáka jsme se stali kamarádem, pomocníkem a osobou, u které může vždy nalézt pomoc. Musíme umět naslouchat, poradit, povzbudit, pomoci a být tu vždy pro něj.

Sama jsem absolvovala tábor pro děti s bezlepkovou dietou a fenylketonurií čtyřikrát. Tábor byl bohužel zrušen z důvodu finančního zabezpečení. Velice mě mrzí, že nyní nemohu být nadále v kontaktu s dětmi, se kterými jsem pracovala. I přesto mou čtyřletou zkušenost považuji za velké plus v mé dosavadní práci ve školní družině. Možnost doplnění vzdělání v této oblasti vždy přivítám.

Seznam použitých informačních zdrojů v eseji:

BUŠÍKOVÁ, Lenka, 2020. *Vnitřní řád školní jídelny*. Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram.

GAVORA, Peter, 2005. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-104-9.

HOFFMANOVÁ, Iva, 2019. *Celiakie*. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-5414-0.

KUCHAŘOVÁ, Miroslava, 2016. *Bezlepková dieta - realita v restauračních zařízeních*. [online]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/jy6avl/>>.

KYRIACOU, Chris, 2012. *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0052-9.

PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich, HÁJEK, 2003. *Školní družina*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-751-5.

ZEMANOVÁ, Martina, 2020. *Školní vzdělávací program pro školní družiny*. Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram.

4. Seznam použitých informačních zdrojů

BENDL, Stanislav, 2011. *Kázeňské problémy ve škole*. Dopln. vydání. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-436-0.

BENDL, Stanislav, 2015. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Grada, Publishing, a.s. Praha 7. ISBN 978-80-247-4248-9.

ČABALOVÁ, Dagmar, 2011. *Pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2993-0.

DAVIDO, Roseline, 2001. *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. 2. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-415-1.

GAVORA, Peter, 2005. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-104-9.

GEOFFREY, Petty, 1996. *Moderní vyučování*. 384s. Praha: Portál. ISBN 80-7178-070-7.

HÁJEK, Bedřich, 2007. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-233-1.

HÁJEK, Bedřich, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFFMANOVÁ, Iva, 2019. *Celiakie*. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-5414-0.

KENDÍKOVÁ, Jitka, 2016. *Vademecum asistenta pedagoga*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-12-1.

KYRIACOU, Chris, 2012. *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0052-9.

NOVOTNÝ, Ivan, 2008. *Biologie člověka*. 4. vydání. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-007-9.

PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich, HÁJEK, 2003. *Školní družina*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-751-5.

PRŮCHA, Jan, Eliška, WALTEROVÁ a Jiří, MAREŠ, 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-722-8.

SITNÁ, Dagmar, 2013. *Metody aktivního vyučování*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0404-6.

SLOWÍK, Josef, 2016. *Speciální pedagogika*. 2. vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0095-8.

TESAŘOVÁ, Martina, 2016. *Jak na žáky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1047-4.

VÁGNEROVÁ, Marie, 1996. *Vývojová psychologie*. 353s. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-317-2.

VORLÍČEK, Chrudoš, 2000. *Úvod do pedagogiky*. Praha: Nakladatelství H & H. ISBN 80-86022-79-X.

ZELINKOVÁ, Olga, 2015. *Poruchy učení*. 12. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0875-4.

5. Konspekt knihy

Název titulu: PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich, HÁJEK, 2003. *Školní družina*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-751-5.

Klíčová slova: školní družina, děti, výchova, vzdělávání, pedagogika, edukace, pedagogická terminologie, pedagogičtí pracovníci, vzdělávací systém, cíle.

Zdůvodnění výběru uvedeného titulu:

S knihou, kterou jsem si vybrala, jsem se poprvé setkala při nástupu do školní družiny. Kniha byla součástí knihovny, která se nachází ve sborovně školy. Byla tak přístupná pro všechny pedagogická pracovníky. Poprvé jsem ji však otevřela až o dva roky později, a to v rámci studia Vychovatelství na Pedagogické fakultě Karlovy univerzity. Při seznámení s knihou jsem si uvědomila, že se stane nejen průvodcem mého studia, ale i inspirací při práci ve školní družině. Kniha mi poskytuje mnoho rad, zkušeností a tipů, jak pracovat s dětmi či řešit problémy.

Struktura knihy:

Autoři publikaci rozdělili do čtyř přehledných kapitol. Můžeme zde nalézt velmi bohaté náměty a inspiraci k práci ve školní družině, návod na spolupráci se školou, ale i tipy k úspěšnému zvládnutí komunikace s rodiči, hlavní znaky a priority vychovatele, nedostatky školní družiny a režim dne ve školní družině. Za důležitou kapitolu považuji prostředí školní družiny, ve kterém by měly děti trávit volný čas po vyučování a před odchodem domů. Zde se můžeme dočíst, jak by mělo prostředí školní družiny vypadat a jak dětem zpříjemnit jejich odpolední činnost. Hlavním cílem této knihy je ale představit čtenářům práci ve školní družině, a to především čtenářům, kteří v ní teprve pracovat začínají. Čtenáři by v knize měli nalézt všechny důležité body, které by jim měly představit chod školní družiny a práci s dětmi, a usnadnit jim tak jejich začátky. Od knihy očekávám, že v ní naleznou důležité informace, se kterými bych mohla pracovat do budoucna.

V první kapitole „Východiska“ se seznámíme s cíli školní družiny, a to prostřednictvím věty „*Výchova je společenský proces, a tedy i výchovu ve školní družině je třeba chápat jako součást nutné společenské reprodukce, nikoli jako hlídání dětí*“ (Pávková, 2003, str. 11).

S touto definicí se v dnešní době setkávají všichni pedagogičtí pracovníci, a to především při práci ve školní družině, kdy jsou na vychovatele kladeny nároky ze strany rodičů především v zastávání funkce rodiče. Vychovatel však není člen rodiny a nemůže a ani by neměl rodiče zastupovat ve všech situacích. Proto je velmi důležité, aby si vychovatel kladl cíle, kterých může skutečně dosáhnout.

Hlavním cílem školní družiny je naplnit čas žáků po vyučování a před odchodem domů, k tomu jsou v knize stručně popsány body, jak si správně cíl zvolit a jak jej dosáhnout. V této kapitole se čtenář také seznámí s historií školní družiny a pozná tak vývoj školních družin do současnosti. První forma školní družiny na našem území vznikla již v 18. století, a to dobrovolným hlídáním dětí a přípravou smysluplné náplně jejich volného času. Začaly tak vznikat spolky, které naplňovaly volný čas dětí jako např. Sokol, Orel, Junák apod. Tyto spolky nadále fungují i v současné době. Druhá část kapitoly se zabývá vývojem dítěte mladšího školního věku, který nelze brát jako pravděpodobný, vzhledem k rozdílnosti dětí v dnešní době. V závěru kapitoly se autoři zabývají popisem role vychovatele a vedoucího vychovatele ve školní družině.

V druhé kapitole s názvem „Podmínky činnosti školní družiny“ může čtenář nahlédnout do prostředí školní družiny, materiálů, inventarizace a potřeb, které jsou nedílnou součástí družiny. Seznámí se také s vybavením a veškerou dokumentací, která je ve školní družině důležitá, jako například třídní kniha nebo evidence docházky dětí. Veškeré tyto dokumenty je potřeba pečlivě uchovat. Druhou kapitolu považuji za velmi důležitou a podstatnou pro čtenáře, a to především díky informacím, které se týkají popisu školní družiny a totožnému průběhu režimu dne ve školní družině, tak i komunikace s rodiči, dětmi či kolegy. Při čtení knihy jsem si mnohdy představovala reálné situace, se kterými se každý den setkávám.

V další kapitole „Činnost ve školní družině“ se seznamujeme už se samotným průběhem školní družiny. Kapitola představuje čtenářům aktivity, které jsou potřeba k rozvíjení a zlepšení kvality školní družiny. Tyto aktivity napomáhají k upevňování vztahů dětí díky

aktivitám pohybovým, výtvarným a hudebním. Každá tato aktivita je v knize stručně definována a je tak nezbytná k aplikaci ve školní družině.

Poslední kapitola nese název „Právní a bezpečnostní předpisy“. Čtenáři jsou zde stručně seznámeni s nejdůležitějšími zákony, předpisy a vyhláškami. Velmi důležitá je pro vychovatele bezpečnost ve školní družině, a to především z důvodu jeho odpovědnosti za žáky. V kapitole jsou velmi podrobně popsány bezpečnosti na místech, která vychovatel se třídou navštěvuje. Vychovatel navštěvuje s dětmi místa ve škole i mimo budovu školy. Jedná se především o školní hřiště, kde je důležité dbát na bezpečnost dětí například na prolézačce nebo na betonovém hřišti. Zde může dojít k mnoha úrazům. Další aktivity s dětmi jsou vycházky do města či do přírody. Zde je důležité dbát na bezpečnost dětí a dodržovat dopravní pravidla (přechod silniční komunikace, chůze po chodníku, rozhlédnutí, nevstupovat do vozovky apod.). Také v přírodě je mnoho nebezpečných nástrah, které mohou děti ohrozit na jejich zdraví (jedovaté plody, zvěř ohrožující bezpečnost, nástrahy v podobě kamenů, keřů apod.). Vychovatel by měl mít neustálý přehled o pohybu dětí. V případě ohrožení bezpečnosti ihned reaguje poskytnutím první pomoci. I přes to, že školní družinu vedu již několikátý rok a dokážu určité situace předvídat, setkala jsem se s několika nástrahami, které narušují bezpečnost dětí a to např. schody, lavice, práce s nůžkami apod. Proto je pro mě velmi důležité dětem několikrát za školní rok připomínat pravidla bezpečnosti a neustále kontrolovat a vyžadovat jejich dodržování (Pávková, 2003).

Shrnutí – mé hodnocení knihy

Ve školní družině pracuji již pátý rok a s mnoha věcmi jsem se již několikrát setkala, přesto mám doma knihu již několik let a ráda se s k ní vracím. Kdybych byla v současné době v pozici začínajícího vychovatele, určitě bych si knihu zakoupila a měla ji vždy při ruce jako příručku při práci ve školní družině. V knize vždy naleznu nejen inspiraci, ale i ponaučení, jak se chovat v případě potřeby řešení konfliktu či práci s dětmi. Sama za sebe mohu říct, že mi kniha mnoho věcí dala, ale i vzala. Dala mi především základní přehled o práci ve školní družině a pohled na několik velmi důležitých bodů, a to zejména v oblasti komunikace a bezpečnosti dětí. Vzala mi ale také iluzi o bezproblémové práci ve školní družině. Z mého pohledu i přes to, že se vychovatel snaží klást si cíle, kterých by měl dosáhnout, nemá

bohužel podporu ze strany dětí nebo rodiny. Děti v dnešní době minimálně ocení práci vychovatele a činnosti, které jim jsou nabídnuty, často odmítají. Proto se více přibližují názoru, že věta: „*Výchova je společenský proces, a tedy i výchovu ve školní družině je třeba chápat jako součást nutné společenské reprodukce, nikoli jako hlídání dětí*“. (Pávková, 2003, str. 11), již není pravdivé tvrzení. Vychovatelé se stále více stávají pouze hlídači

6. Profesiografický rozbor vychovatele

Profesiografie je všeobecná charakteristika profese. Zabývá se především úkoly a prostředky nezbytné pro výkon profese. Profesiografický rozbor představuje souhrn povinností pracovníka a popisuje pracovní podmínky. Jedná se o popis postavení profese ve společnosti a míra společenské odpovědnosti pracovníka. Dělá se při výběru pracovníka, při hodnocení práce nebo při přípravě na povolání. Profesiografický rozbor má různé metody, díky kterým získává údaje o profesi vychovatele. Jedna z metod je pozorování a rozhovory s pracovníky. Dalšími možnostmi jsou časové studie, pohybové studie a mezi poslední metody patří vývojové diagramy. V profesiografickém rozboru můžeme nalézt hodnocení pracovní činnosti i výkon vychovatele. Dále také jeho úspěšnost a požadavky, které jsou kladeny na pracovníka. Jsou zde zahrnuty také požadavky a předpoklady pracovníka. Důležitá je především bezpečnost pracovníka, kterou mu zajišťuje jeho zaměstnavatel. Profesiografický rozbor může využít vychovatel sám, ale hlavně zaměstnavatel. Profesiografický rozbor přispívá k motivování, personálnímu plánování, ale i odměňování ze strany zaměstnavatele. I zde nalezneme důležitý bod a tím je již zmíněná bezpečnost práce (Psychologie, pedagogika: Vše, co student potřebuje vědět, nd).

Profesiografický rozbor se zabývá také kvalifikačními požadavky, které jsou kladeny na pedagogického pracovníka.

6.1. Kvalifikační požadavky dle zákona na pedagogické pracovníky

„Ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání pracují kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících (vychovatelé, učitelé, pedagogové volného času), což je garancí kvality a odbornosti vzdělávání v oblasti volného času. Jednotlivé kategorie pedagogických pracovníků se často zásadně liší dosaženým vzděláním, společenským postavením i náplní vykonávané práce. Slovo pedagogika má mnoho významů. V nejširším smyslu to je každý, kdo vychovává a vzdělává, tedy i neprofesionál, například rodič.“ (Bendl, 2015, str. 33).

Kvalifikovaný pedagogický pracovník je každý zaměstnanec školy či instituce, který vykonává přímou a nepřímou pedagogickou činnost. Kvalifikovaný pedagogický pracovník vykonává svou profesi a je především odborníkem v pedagogice. Každý pedagogický pracovník má odbornou kvalifikaci, kterou si obnovuje a doplňuje v českém jazyce. Je plně způsobilý k právním povinnostem, je zdravotně schopný práce s dětmi. Svým působením prokazuje vzdělání v oboru pedagogiky a speciální pedagogiky (Bendl, 2015).

Pedagogický pracovník vykonává přímou pedagogicko-psychologickou a speciálně-pedagogickou činnost. Pedagogickým pracovníkem může být učitel, pedagog volného času, vychovatel a asistent pedagoga na škole. Dále jím může být například fotbalový trenér, instruktor na horách, psycholog, speciální pedagog ve škole nebo pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (Bendl, 2015).

Do nepřímé pedagogické činnosti lze zahrnout například dohled nad žáky při akcích organizovaných školou, spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky při přípravě pomůcek a materiálů. Také spolupráce se zákonnými zástupci žáků, účast na pedagogických poradách, ale i účast na vzdělávacích programech, které pedagogickým pracovníkům rozšiřují jejich vědomosti a znalosti a prohlubují jejich vzdělání v oblasti pedagogiky a psychologie (Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti, nd).

Pedagogičtí pracovníci někdy vykonávají více pedagogických činností např. vychovatel školní družiny může být zároveň i asistent pedagoga. Já sama tyto dvě činnosti vykonávám, a proto jsem vytvořila graf, ve kterém vyjádřím své pedagogické činnosti.

6.2. Grafické vyjádření podílu jednotlivých činností

Ve svém profesiografickém rozboru jsem se rozhodla vytvořit nejdříve mé grafické vyjádření jednotlivých činností. S mojí teprve pětiletou praxí působení ve školní družině poukážu na jednotlivé aktivity, které během jednoho týdne vykonávám. Zároveň také vytvořím graf mé kolegyně ve školní družině, která má více než třicetiletou zkušenost a praxi v oboru školství. Kolegyni jsem si vybrala z toho důvodu, že mi byla velikou oporou a inspirací v začátcích působení ve školní družině. Je mi nejen velkým vzorem, ale i

kamarádkou. Díky ní jsem získala mnoho zkušeností a rad. Bez ní bych nebyla nyní takovým vychovatelem, jakým jsem.

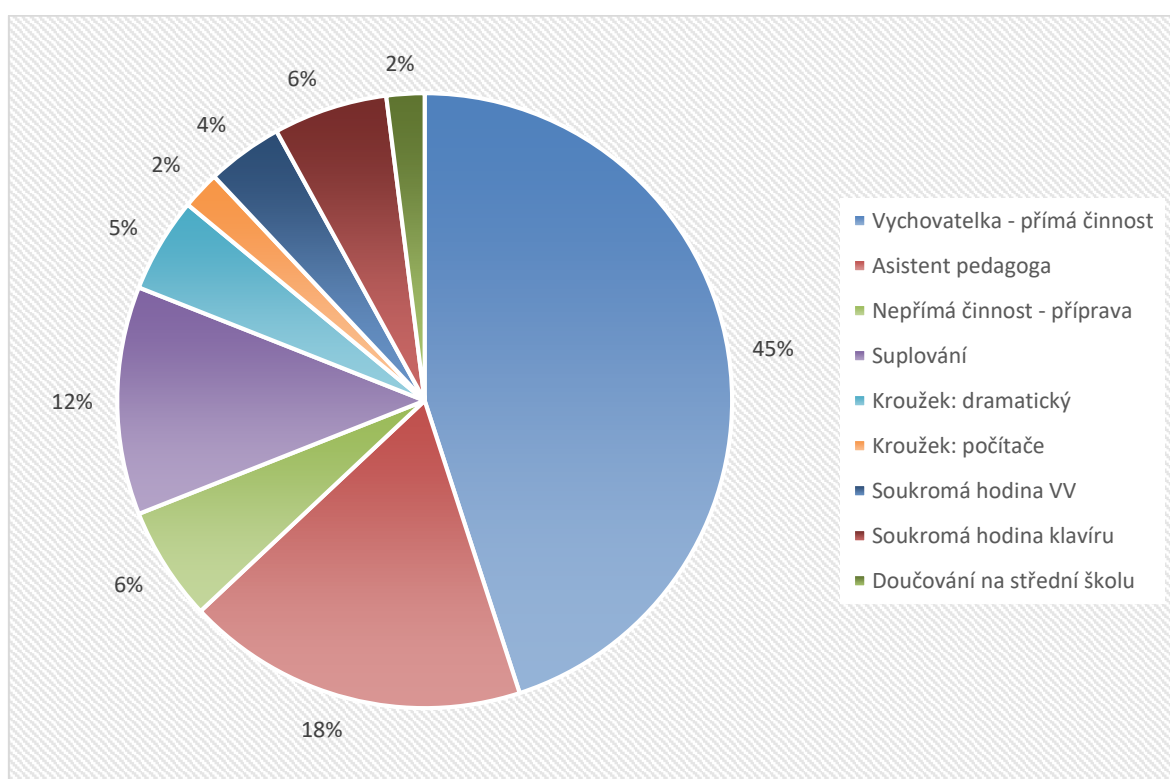
Jméno a příjmení: Tereza Hejnová

Název školy: ZŠ Dobříš, nám. Komenského 35

Pracovní pozice: vychovatelka školní družiny

Vzdělání: SPGŠ Beroun, obor: školní a mimoškolní pedagogika

Délka pedagogické praxe: 5 let (od r. 2016)

Graf č. 1: Profesiogram činností pedagogického pracovníka - Tereza

V grafu č. 1 popisuji rozvržení mých činností během jednoho týdne. Hlavní činností, kterou vykonávám, jak můžeme na grafu vidět, je vychovatelka ve školní družině. Momentálně působím na 1. ZŠ Dobříš. Práce vychovatelky ve školní družině je pro mě velmi důležitá, a proto také zabírá velkou část mého pracovního týdne. Vzhledem k volnému času v dopoledních hodinách jsem také přijala funkci asistenta pedagoga. Funkci asistenta

pedagoga vykonávám pouze devět hodin týdně, ale tato činnost mě nenaplnuje. Velkou část týdne trávím také v hodinách, kde supluji za chybějící učitele. Suplování беру jako přípravu do budoucna na roli učitele. Další aktivity, které lze z grafu vidět, jsou dobrovolné činnosti pro získání více zkušeností a praxe při práci s dětmi.

Jméno: Miroslava

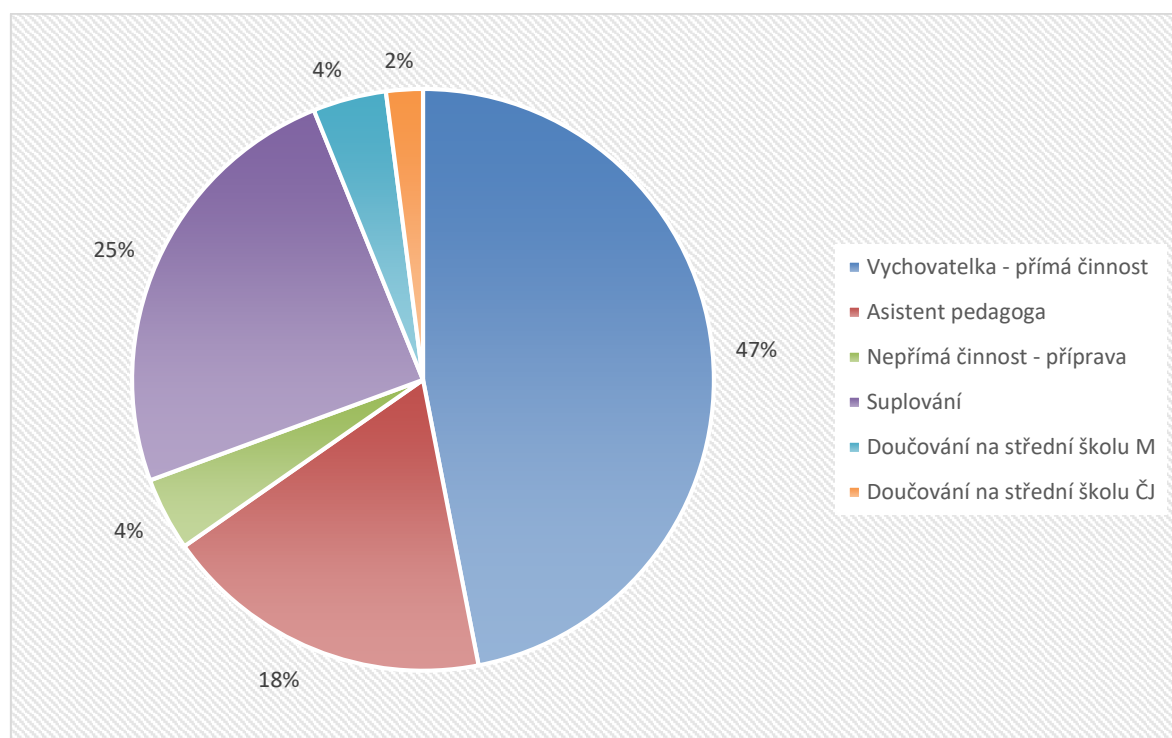
Název školy: ZŠ Dobříš, náměstí Komenského 35

Pracovní pozice: vychovatelka školní družiny

Vzdělání: SPGŠ v Litomyšli, obor Vychovatelství

Délka pedagogické praxe: 37 let (od r. 1983)

- 1 rok učitelka v mateřské škole
- 26 let učitelka 1. stupně ZŠ
- 10 let vychovatelka ve školní družině

Graf č. 2: Profesiogram činností pedagogického pracovníka – Miroslava

V grafu č. 2 popisují rozvržení činností během jednoho týdne vychovatelky Miroslavy. Hlavní činností, kterou vykonává je také role vychovatelky ve školní družině. Jak je z grafu patrné, paní vychovatelka Miroslava má za dobu působení ve školství větší zkušenosti, proto je častěji povolávána na suplování za chybějící učitele. Suplování je pro paní vychovatelku Miroslavu příjemný návrat do let, kdy působila jako třídní učitelka. Při práci asistenta pedagoga vychovatelka Miroslava vykonává také v průběhu týdne v dopoledních hodinách.

Po následném srovnání grafu č. 1 a grafu č. 2 je na první pohled zřetelně vidět mnoho rozdílů. Postupem času a působení ve školství už člověk nemá mnoho prostředků a možností věnovat se své práci a aktivitám na 100 %. Na prvním grafu Terezy jsem zřetelně nastínila velké množství aktivit, které provozují i mimo pracoviště. Vzhledem k tomu, že jsem vychovatelkou ve školní družině pouze 5 let, nemám prozatím tak velké zkušenosti a schopnosti, abych odborně vedla hodinu za chybějící učitele. Své samostatné působení si naopak vynahradím v soukromých kroužcích, které vedu mimo své zaměstnání.

Oproti tomu graf č. 2, který je grafem mé kolegyně vychovatelky, která ve školství působí již 37 let, můžeme shledat rozdíl například v přípravě. Její příprava na výuku s dětmi není tak dlouhá a náročná. Velký rozdíl můžeme vidět i v suplování. Kolegyně Miroslava má mnoho let zkušeností a působení jako učitelka, proto má více možností vést vyučovací hodinu za chybějící učitele. Velkou roli v jejím životě hraje také rodina. Kolegyně Miroslava už se ve volném čase věnuje více své rodině (vnoučatům) nežli své práci. Nepracuje na plný pracovní úvazek.

Jak můžete na grafu č. 1 a grafu č. 2 vidět, vychovatelka Tereza i Miroslava se věnují dvěma pracovním úvazkům ve svém zaměstnání, a to pracovnímu úvazku asistent pedagoga a vychovatelka ve školní družině. Práci asistenta pedagoga dnes v dopoledních hodinách vykonává mnoho vychovatelů z důvodu doplnění pracovního úvazku vychovatele. Proto jsem se v další části rozhodla popsat tyto pracovní pozice a poukázat na pracovní náplň této profese.

6.3. Vychovatel ve školní družině

Vychovatel školní družiny vykonává přímou pedagogickou činnost ve školní družině dle týdenního rozsahu. Plným úvazkem 1,0 vychovatele školní družiny se počítá 40 hodin týdně pracovní doby. 28-30 hodin je přímá pedagogická činnost a 12-10 hodin týdně je nepřímá pedagogická činnost. Přidělení úvazku vychovatele je v kompetenci ředitele školy (Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti, nd).

6.3.1. Náplň práce vychovatele

Vychovatel ve školní družině vykonává několik důležitých funkcí, které bychom mohli rozdělit do šesti nejdůležitějších.

Funkce vychovatele ve školní družině

- administrativní činnost vychovatele ve školní družině má za úkol vést evidenci žáků a docházku žáků do školní družiny. Docházka žáků je zaznamenána v třídní knize (knižní/elektronická). Veškeré pedagogické činnosti, které jsou ve školní družině organizovány, jsou zaznamenány také v třídní knize. Vychovatel vede hodnocení žáků či skupiny při organizované činnosti.
- organizační činnost vychovatele zahrnuje organizační režim zařízení a kontroluje především jeho dodržování, dále pak plánování a organizování činností pro děti a mládež ve volném čase. Patří sem například organizování kulturních akcí, a různých výletů.
- koordináční činnosti vychovatel koordinuje činnost ve výchovných skupinách nebo oddělení protidrogovou prevencí.
- metodikou činností vychovatele je tvorba výchovných a vzdělávacích dokumentů, preventivních programů pro žáky a evolučních nástrojů. Dále také vytváří program integrace a inkluze pro děti a mládež se speciálními vzdělávacími potřebami. Navrhuje cílené opatření k optimalizaci procesu výchovy a vzdělávání v rámci školy či zařízení.
- diagnostickou činností napomáhá vychovatel posuzovat individuální zvláštnosti a potřeby dětí a mládeže.

- v přímé výchovné a vzdělávací činnosti podněcuje osobní rozvoj dětí především prostřednictvím tělesné, hudební, výtvarné a sportovní činností. Dále také prostřednictvím duševní, kognitivní, sociální, řemeslné a jiné činnosti. Vychovává k hodnotám spolupráce a tolerance (Bendl, 2015).

Vychovatel ve školní družině vykonává přímou pedagogickou činnost po ukončení dopoledního vzdělávání žáků. Rodič od školní družiny očekává, že jejich dítě bude pod dozorem po skončení vyučování a jeho odpoledne bude vyplněno výchovnou činností, než půjde ze školní družiny domů. Školní družina by měla dítěti zajistit především bezpečí a pestrý odpolední program. Vychovatel ve školní družině vykonává činnosti, které jsou rozděleny na činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové a příprava na vyučování.

- Odpočinková činnost ve školní družině probíhá nejčastěji po obědě. Úkolem je hlavně odpočinek a odbourání únavy u dětí.
- Rekreační činnost může probíhat ve školní družině, ale i mimo školní družinu, např. hra školním hřišti, v parku, na vycházce, nebo na exkurzi. Úkolem je regenerace sil dítěte. Rekreační činnost může probíhat formou pohybových, manuálních nebo turistických činností. Příkladem je sportovní odpoledne plné disciplín a soutěží nebo výlet do okolí školy s připravenou aktivitou.
- Zájmová činnost probíhá ve školní družině a umožňuje projevit osobnost dítěte zejména v oblasti výtvarné, hudební nebo tělesné. Tato činnost dětem umožňuje dětem rozvíjet své schopnosti a dovednosti.
- Příprava na vyučování je také činností ve školní družině, která není legislativně stanovena jako povinná. Může probíhat formou psaní domácích úkolů (pouze se souhlasem zákonného zástupce), dále také procvičováním učiva různými způsoby například formou didaktických her (Pávková, 2003).

Nepřímá pedagogická činnost vychovatele je velmi individuální. Vychovatel ve školní družině by měl svou nepřímou pedagogickou činnost využít především k přípravě pomůcek, materiálů a aktivit na pedagogickou činnost. Nákup materiálů na pedagogickou činnost zajišťuje škola nebo vychovatel samotný. Do nepřímé pedagogické činnosti patří také

komunikace s rodiči nebo s pedagogy školy. Vychovatel se zúčastňuje pedagogických porad. Patří sem také spolupráce s dalšími školními družinami a příprava akcí konaných školní družinou. Důležitou činností je již zmíněná dokumentace. Patří sem vedení třídní knihy, vzdělávací plány, evidence odchodů dětí a další. Nepřímé pedagogické činnosti vychovatele zahrnují spoustu dalších činností, které jsou zmíněny ve vyhlášce ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti, nd).

6.3.2. Předpoklady pro vykonávání profese vychovatele

V další části jsem se zaměřila na předpoklady pro vykonávání profese vychovatele, které díky své praxi považuji za velmi důležité nejen ke kvalitnímu vystupování k dětem, ale i působení na rodiče, své kolegy, ale i ostatní zaměstnance školy.

Předpoklady pro úspěšný výkon povolání vychovatele

Vychovatel, který chce vykonávat tuto profesi, musí být odborně kvalifikovaný v oboru pedagogiky a psychologie. Kvalifikace ovšem není vše, co je k úspěšnému výkonu potřeba. Důležitý je především kladný vztah k dětem a mládeži. Vychovatel by měl mít kvalitní organizační schopnosti, které využije při práci s dětmi. Za velmi důležitý bod považuji přirozenou autoritu vychovatele. Vychovatel musí umět zaujmout pozornost dětí, improvizovat a být tvořivý a nápaditý. Ke kvalitnímu vystupování může přidat smysl pro humor a schopnost reagovat na nové poznatky dětí (Bendl, 2015).

Osobnostní dispozice vychovatele

Dle mého názoru je kvalitní vychovatel ten, který svou práci bere především zodpovědně a dokáže kousek sebe předat dětem. Je velmi důležité, aby děti ze školní družiny odcházely s úsměvem a inspirací do života. Vychovatel musí mít kladný vztah k dětem a příjemné vystupování. Projevuje zájem o potřeby dětí (měl by dětem ukázat nejen stránku autority, ale i stránku rodiny, ve které mnohdy děti strádají). Vychovatel naslouchá potřebám dítěte a

snaží se řešit jejich problémy. Ke kvalitnímu působení vychovatele ve školní družině je důležité vytvořit nejen dětem, ale i vychovateli samotnému, příjemné a pozitivní klima. Posuzování vychovatele ve školní družině začíná především u vzhledu, proto je potřeba dbát na tyto body:

- Oblečení: vychovatel ve školní družině působí střízlivě a diskrétně. Do školní družiny nechodí oblečen ve vyzývavém oblečení. Nosí především pohodlné a veselé oblečení, které mu nebrání k pohybu a činnosti s dětmi.
- Líčení: vychovatel chodí do školní družiny upravený a udržovaný. Jeho líčení by nemělo být výrazné, agresivní, nápadité nebo děsivé.
- Vystupování: vystupování vychovatele je důležité nejen před dětmi, ale i před zákonnými zástupci dítěte. Vychovatel na rodiče působí příjemně a mile. Drží tělo v rovné poloze a stále udržuje přirozenou autoritu a příjemnou atmosféru. Při vystupování ukazuje, že má přehled a znalosti v oboru. Před dětmi mluví slušně a spisovně a stále pracuje se svým hlasem. Využívá gesta, mimiku tváře a bohatou slovní zásobu. Práce s hlasem a mimikou obličej napomáhá vychovatelům k získání přirozené autority. Jsem toho názoru, že není vždy potřeba na děti křičet. Já sama se řídím heslem „*I bez hlásku pozná, co mu chci říci*“ (Pávková, 2003).

Spolupráce vychovatele ve školní družině s rodiči dětí

Vychovatel ve školní družině je pro kvalitní výkon svého povolání odborně připravený, proto se od něj očekává, že jeho vztah s rodiči bude na stejné úrovni. Rodič i vychovatel mají společný, kladný vztah k dětem. Mezi vychovatelem a rodičem je nutná pravidelná komunikace, respektování jeden druhého, ale především informování o jejich dětech. Vychovatel je ve své roli profesionál, který by měl komunikovat s rodiči a prokazovat znalost v oblasti pedagogiky a psychologie. Vychovatel ve školní družině pravidelně informuje rodiče o správnosti svých postojů a výchovných záměrech. Zároveň umí přijímat informace, které mu podává rodič. Informace, které vychovatel podává rodiči, mohou být pozitivní ale i negativní. V tomto případě je potřeba rodičům podat nejprve informace pozitivní, teprve poté informace negativní. V každém případě je potřeba, aby vychovatel podával informace stručně, konkrétně, přesně a přímo k dané situaci (Pávková, 2003).

Dovednosti

Vychovatel ve školní družině by měl ovládat velké množství volnočasových aktivit, kterými děti zaujme a umí pro tuto činnost děti získat. Pro úspěšnou práci vychovatele je třeba ovládat dovednosti v různých zájmových oblastech, umět děti nejen zaujmout, ale i vést, vzbuzovat zájem o činnosti a rozvíjet je. Je důležitá znalost metodiky, jak činnost vést a dovednost děti naučit. Vychovatel při své práci spolupracuje s ostatními pedagogy, nepřesouvá však na ně problémy, které se během dne dějí ve školní družině. S pedagogy se radí, nikoli žádá o řešení (Pávková, 2003).

6.3.3. Podmínky pro výkon profese

Kvalitní výkon profese zajišťuje také prostředí a vybavení školní družiny. Jak by toto prostředí mělo vypadat, jsem stručně popsala v další části.

Prostředí, prostory a materiální vybavení

Družině, kterou naplňuje počet 25 dětí, by měl odpovídat minimální prostor 50 m². V rámci bezpečnosti je potřeba, aby školní družina měla přehledně uspořádaný a řešený nábytek, který se ve třídě nachází. Nábytek by měl být bezpečný pro děti i pro paní vychovatelku. Měl by být nezávadný, zabezpečený a přístupný. Nábytek by neměl zasahovat do prostoru hraní, který děti využívají. Veškerý nábytek, který využívají děti, by měl být dostupný pro děti, lehký pro přenos a omyvatelný.

Kobercem na podlaze je vyhrazen prostor na hraní. Stolečky, které jsou ve školní družině, děti a vychovatel využívají k rukodělným činnostem například k modelování, kreslení nebo tvoření. Stolky umožňují dětem spolupráci, ale především i komunikaci.

Stůl vychovatelky neboli „katedra“ je na místě, ze kterého má plný dohled nad dětmi. Stůl nezabírá místo v místnosti a zároveň neohrožuje bezpečnost dětí.

Vychovatel ve školní družině zajišťuje pestrý program dětem činnostmi, proto je velmi vhodné, aby školní družina měla dostatečné vybavení prostoru nebo nástěnek, kam lze obrázky dětí instalovat. Instalovat výrobky lze na sítě, provázky, nebo již zmíněné nástěnky.

Důležitou součástí školní družiny jsou stavebnice a hry. Děti, které navštěvují školní družinu, využijí hry a stavebnice k rozvoji své fantazie, ale také k upevnění vztahů s kamarády. Do vybavení školní družiny je zahrnuto sportovní náčiní, jako jsou míče, kruhy, švihadla apod. Toto náčiní však není možno ve školní družině použít z důvodu bezpečnosti a malého prostoru. Tyto pomůcky děti využívají především na školním hřišti.

Pro výtvarnou činnost je školní družina vybavena velkou škálou materiálu. Tato činnost umožňuje dětem se rozvíjet. Do výtvarného vybavení lze zařadit pastelky, fixy, papíry, ale i gumy, temperové barvy, nůžky, papíry s efekty, barevné papíry, lepidla, štětce a spoustu dalších potřeb. Výtvarné materiály zajišťuje dětem škola.

Do vybavení školní družiny lze také zahrnout různé naučné knížky a encyklopedie, tabule a křídly a hudební nástroje, ale i tabuli s interaktivním přenosem, kterou však neovládají děti ale vychovatel sám (Pávková, 2003).

Dokumentace školní družiny

Školní družina má povinnost vést pedagogickou dokumentaci, do které spadá například evidence o dětech = přihláška do školní družiny. Ta zahrnuje jejich údaje, současný pobyt, zdravotní stav a pojištění dítěte, dále také údaje o zákonných zástupcích (jméno, příjmení, bydliště a kontaktní údaje na telefon, email) Přihláška do školní družiny je zákonným zástupcům dána ihned na začátku školního roku. Školní družina používá vlastní přihlášky, které mohou být k vyplnění tištěné nebo elektronické. Tato dokumentace by měla být ve školském zařízení uchována minimálně tři roky.

Vychovatel ve školní družině má dále povinnost vést dokumentaci obsahující přehled žáků, které docházejí do školní družiny, jejich příchody a odchody. Tuto dokumentaci známe pod názvem „třídní kniha“, která se v současné době může psát v knižním podání nebo elektronickém. Třídní kniha také obsahuje přehled činností, které byly ve školní družině vedeny. Je rozdělena do několika částí (docházka dětí do školní družiny, řízená činnost, odpočinková, rekreační činnost, zájmová činnost, jiné akce a poučení o bezpečnosti). Třídní knihu vychovatel vyplňuje pravidelně dle režimu dne a rámcové týdenní skladby.

Další dokumentaci, kterou vede vychovatel ve školní družině je evidence kroužků, na které dítě dochází a které jsou také součástí školní družiny. Nabízené kroužky jsou dle možností školy a jsou hrazeny zákonnými zástupci. Tato dokumentace by měla být ve školském zařízení chována minimálně pět let (Pávková, 2003)

„Zájmové vzdělávání stejně jako neformální vzdělávání tvoří nedílnou součást procesu celoživotního učení. Zájmové vzdělávání je právně ukotveno v zákoně č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a je zde definováno v § 111 jako vzdělávání poskytující účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti“ (Zájmové vzdělávání, nd).

Zájmové kroužky, které jsou vedeny pedagogickými pracovníky, jsou dětem nabízeny v odpoledních hodinách a často tak narušují kvalitní průběh činnosti ve školní družině. Zájmové kroužky jsou dětem nabídnuty na začátku školního roku. Jejich úhradu platí zákonní zástupci. Kroužky jsou dobrovolné a děti mají na výběr z mnoha možností např. kroužek počítače, výtvarný, hudební, tělesný, zdravotní, ale také kroužek dramatický, ruční práce, kroužek cizího jazyka nebo keramický. Zájmové kroužky, které jsou vedeny pedagogickými pracovníky, probíhají v prostorách školy, ale i mimo budovu. Úkolem kroužků je rozvoj osobnosti a schopnosti dětí, dále také dovednosti, znalosti a talentu. Kroužky přispívají také k sociálnímu upevnění vztahů mezi dětmi. Díky kroužkům si děti odpočinou od povinností a vzdělávání a pocítí tak relaxaci svého těla (Bendl, 2015).

Druhou mojí činností, kterou vykonávám je činnost asistenta pedagoga, kterou vám nyní představím.

6.4. Asistent pedagoga

Asistent pedagoga je pracovník, který je na každé škole velmi potřebný a užitečný. Napomáhá pedagogickým pracovníkům s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Asistentem pedagoga může být osoba se středním pedagogickým vzděláním, ale i osoba se základním vzděláním, která absolvuje kurz asistenta pedagoga a zakončí jej zkouškou z pedagogiky a psychologie (Bendl, 2015).

6.4.1. Náplň práce asistenta pedagoga

Přímá pedagogická činnost asistenta pedagoga

Důležitou funkcí asistenta pedagoga je napomáhání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Pomáhat nemusí pouze jednomu žákovi ve třídě, ale i celé skupině žáků. Asistent pedagoga může být k nápomoci žákovi či skupině i mimo třídu, pouze však pod vedením pedagoga. Do přímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga patří také podpora žáka či skupiny ve školní družině nebo na kroužku organizovaným školou (Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti, nd).

Nepřímá pedagogická činnost asistenta pedagoga

Do nepřímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga patří pomoc učiteli při přípravě pomůcek a materiálů pro žáka či skupinu se speciálními vzdělávacími potřebami. Asistent pedagoga komunikuje se zákonnými zástupci žáka, nepodává jim však informace o jeho výkonu. Důležitou funkcí je konzultovat výkon žáka s učitelem předmětu a s třídním učitelem. Účastní se také pedagogických porad a porad učitelského sboru (Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti, nd).

Závěrem profesiografického rozboru vychovatele jsem udělala krátký rozhovor s kolegyní Miroslavou, která vykonává stejnou pedagogickou činnost asistenta pedagoga a vychovatele, tak jako já.

Rozhovor

Pro rozhovor do svého profesniografického rozvoje jsem oslovila mou kolegyni Mirku, která byla velmi ochotná a souhlasila s rozhovorem a jejím zveřejněním do portfolia. Kolegyně vychovatelka Miroslava, která dělá také asistenta pedagoga mi na předem připravené otázky ohledně pedagogické praxe a začátcích působení ve školství pečlivě a mile odpověděla. Její praxe ve školství je plná změn a překvapení, které Vám nyní představí v rozhovoru. Od Miroslavy jsem dostala souhlas se zveřejněním rozhovoru ve své bakalářské práci.

Byla práce ve školství vždy Váš sen?

„Určitě ano. Vždy jsem chtěla pracovat s dětmi. Už na základní škole jsem ve svém volném čase navštěvovala se svojí kamarádkou mateřskou školu, ve které působila její matka jako ředitelka školy. Díky tomu jsem našla hezký vztah k dětem. Rády jsme pro děti organizovaly hry, pomáhaly hlídat děti při spaní a připravovaly různé činnosti. Vzhledem k tomu, že se tehdy neotvíral obor Učitelství pro mateřské školy, vybrala jsem si podobný studijní obor – Vychovatelství. Dodnes toho nelituji, i na tomto oboru se mi splnily představy o práci s dětmi.“

Kde bylo Vaše první působení?

„Po maturitě jsem nastoupila na malou základní školu jako vychovatelka. Po měsíci onemocněla paní učitelka z dvojtřídky (1. a 5. ročník) a já byla pověřena ředitelem školy učením této třídy.“

Na které pracoviště vzpomínáte nejvíce za celou dobu své praxe?

„Největší pozitivní vzpomínkou je pro mě působení na základní škole v mém rodném bydlišti, na kterou jsem nastoupila po mateřské dovolené. Do této školy jsem jako dítě chodila devět let jako žák, moji učitelé se stali mými kolegy. Dostalo se mi velmi milého přijetí do kolektivu.“

Jak jste se stala vychovatelkou?

„Po přestěhování do jiného města jsem hledala práci a byla mi nabídnuto místo učitelky na prvním stupni základní školy. Tuto profesi jsem vykonávala 26 let. Po uzákonění, že středoškolsky vzdělaní pedagogové nemohou učit, jsem se stala vychovatelkou a vrátila se

ke své původní profesi. Práce učitelky mě velmi bavila a naplňovala. Práce ve školní družině pro mě byla změnou, ale příjemnou.“

Kdybyste měla možnost, vrátila byste se na pozici učitelky?

„Ano vrátila.“

Baví Vás práce ve školní družině?

„Baví, i když ve svém věku mi ubývá fyzických sil na aktivity ve školní družině (sportovní hry, pobyt venku...).“

Kdybyste mohla, co byste ve školství změnila?

„Změnit to nelze, ale mrzí mě, že se klade důraz na vzdělání (vysoká škola), než na zkušenosti a schopnosti pedagogů ve škole. Můj případ, kdy po tolika letech učení nemohu bez vysokoškolského vzdělání profesi učitelky vykonávat.“

Které aktivity s dětmi máte nejraději?

„Asi výtvarné a pracovní činnosti. Ráda vedu děti k ručním pracím (pletení, háčkování...).“

Myslíte si, že je vaše školní družina plně vybavena? Co Vám chybí?

„Vybavena ano, ale chybí nám prostory. Děti jsou po celý den ve stejné třídě, kde se dopoledne vzdělávají. Nemáme možnost sportovního vyžití dětí a činnost narušuje velké množství kroužků, na které děti odcházejí.“

Shrnutí:

Rozhovor s paní vychovatelkou byl velmi příjemný, probíhal v kavárně a trval přibližně 45 minut. Kolegyně Mirka byla velmi ochotná a s úsměvem zavzpomínala na svá působení na odlišných místech. Paní Mirka má za sebou velmi dlouhá léta praxe. Působila na několika místech a setkala se s mnoha situacemi. Jako učitelka působila velmi kvalifikovaně a svou práci vykonávala velmi dobře a poctivě. Mnoho let byla příkladem nejen pro děti, ale i pro své kolegy svými znalostmi a způsobem vyučování. Štěstí ji bohužel nepřálo a musela se vzdát svého snu být učitelkou. I přes to, že působí již pátým rokem jako vychovatelka ve

školní družině, vykonává svou práci stejně dobře a kvalitně, tak jako by byla učitelkou. Paní vychovatelce děkuji za milý rozhovor a přeji ji mnoho sil a zdraví do dalších let ve školní družině.

7. Případová studie ŠD při 1. ZŠ Dobříš

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název školy: Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram

IČO: 427 27 537

Tel: 318 521 070

ID datové schránky: 7b6gkbp

E-mail: skola@1zsdobris.cz

Sídlo školy: náměstí Komenského 35, 263 01 Dobříš

Zřizovatel: Město Dobříš

ÚVOD

Další částí mého profesního portfolia je případová studie, která se týká školní družiny při Základní škole Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram. V této školní družině pracuji pět let jako vychovatelka.

V případové studii se budu zabývat nejprve obecnou charakteristikou o školní družině na Základní škole Dobříš, zaměřím se také na režim dne, vybavení a poplatky. Případovou studii jsem vypracovala dle informací ze ŠVP (Školní vzdělávací program pro školní družinu 2018) Základní školy Dobříš. V případové studii dále také využiju informace ze Školního vzdělávacího programu – Brána do života, Školního řádu Základní školy Dobříš a Vnitřního řádu školní družiny 2018.

„A žádným jiným způsobem nedá se doba přivést k lepším mravům, než nápravou mládeže.“

Jan Ámos Komenský

7.1. Charakteristika školní družiny

V první části případové studie při ZŠ Dobříš vás seznámím s charakteristikou a provozem školní družiny, ve které působím jako vychovatelka šestého oddělení.

7.1.1. Umístění a vybavení školní družiny

„Provoz školní družiny je organizován v souladu se zákonnými předpisy – zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, v platném znění“ (Zemanová, 2018).

Školní družina na Základní škole Dobříš, Komenského nám. 35, Příbram má v současné době kapacitu 210 žáků. Je rozčleněna na sedm oddělení, v každém z nich je zapsáno nejvýše 30 žáků. Ke každému oddělení spadá jedna vychovatelka. Provoz školní družiny probíhá v kmenových třídách na prvním stupni.

V každé kmenové třídě je vyhrazen prostor pro školní družinu a prostor na hraní. Žáci ke svým činnostem mohou využít vybavení školy, pomůcky z učeben, ale především vybavení školní družiny. Součástí každé školní družiny je koberec na hraní, dataprojektor či interaktivní tabule, počítač, dále také stolní hry, stavebnice, hračky, sportovní náčiní, knihy nebo Orffovy nástroje. Žáci, kteří navštěvují školní družinu, nemají samostatné šatny, využívají tak společné šatny kmenových tříd. Stravování je žákům nabízeno v prostorách budovy školy. Pitný režim žákům zajišťují rodiče sami. (Zemanová, 2018).

7.1.2. Personální podmínky

V každém oddělení školní družiny pracuje jedna vychovatelka, která splňuje požadavky na předepsanou odbornou kvalifikaci. Vychovatelky se pravidelně vzdělávají a dbají na svůj odborný růst. Musí mít organizační schopnosti, být empatičtí při jednání s dětmi dle jejich věku, umět vytvářet příznivé klima, být kreativní a nápaditý. Důležitou podmínkou práce

vychovatelky je především znalost bezpečnostních předpisů pro práci s dětmi. (Zemanová, 2018).

7.1.3. Charakteristika žáků

Všechna oddělení školní družiny na Základní škole Dobříš, Komenského nám. 35, Příbram je především naplněno žáky prvních až třetích tříd. Do školní družiny jsou každoročně přednostně přijati žáci první a druhé třídy, v případě volné kapacity jsou oddělení školní družiny doplněna žáky třetího až pátého ročníku. Školní družinu navštěvují také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je důležité věnovat průběžně individuální pozornost. Aktivitu těchto žáků je potřeba pravidelně a důsledně konzultovat s vyučujícím. Postup přístupu k žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami určuje individuální vzdělávací, popřípadě výchovný plán žáka. (Zemanová, 2018).

7.1.4. Podmínky přijetí do školní družiny a vyloučení ze školní družiny

Zápis do školní družiny je umožněn žákům již od června předchozího školního roku formou elektronické přihlášky, která je zveřejněna na webových stránkách školy. O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje na základě přihlášky ředitel školy. V přihlášce je potřeba, aby zákonní zástupci žáka uvedli rozsah docházky do školní družiny a způsob odchodu žáka ze školní družiny. Způsob odchodu může být samostatný nebo v doprovodu zákonného zástupce, či další jiné osoby uvedené v přihlášce. Do přihlášky je také potřeba vyplnit základní údaje o žákovi (jméno, příjmení, datum narození, pojištění, bydliště a zdravotní stav) dále také informace o zákonných zástupcích (jméno, příjmení, bydliště a kontakt). Žáka lze odhlásit ze školní družiny kdykoliv během školního roku, a to na základě písemné žádosti, kterou podají zákonní zástupci vedoucí vychovatelce školní družiny. Pokud žák nedodržuje vnitřní řád školní družiny, může být vyloučen. O jeho vyloučení jedná ředitel školy se zákonnými zástupci žáka. Důvodem vyloučení ze školní družiny může být ohrožování zdraví a bezpečnosti ostatních žáků, porušování kázně a pořádku nebo jiné závažné důvody. (Zemanová, 2018).

7.1.5. Poplatky školní družiny

Výši poplatku za školní družinu stanovuje ředitel dané školy. Poplatky se hradí převodem na bankovní účet školy ve dvou splátkách. První splátka je za období září až prosinec (600 Kč). Splátka za druhé období je leden až červem (900 Kč). V případě odhlášení žáka ze školní družiny je potřeba uhradit poslední měsíc, ve kterém žák navštěvoval školní družinu. Pokud je žák odhlášen ze školní družiny během školního roku, následující poplatek za školní družinu je navrácen zákonným zástupcům žáka. Ředitel školy rozhoduje o snížení nebo prominutí úplaty za školní družinu, pokud o to zákonný zástupce požádá, a to v souladu s příslušnými a platnými zákonnými normami a předpisy. (Zemanová, 2018).

„Úplata za zájmové vzdělávání ve školní družině je upravena ve směrnici čj. ZŠ/0453/2015 MO „Úplata za zájmové vzdělávání ve školní družině“, která tvoří přílohu Vnitřního řádu školní družiny“ (Zemanová, 2020).

7.1.6. Bezpečnost a ochrana zdraví

Bezpečnost a ochrana zdraví je jednou ze základních povinností školského zařízení, k tomu slouží vypracovaný Vnitřní řád školní družiny. Žáci se s ním seznamují na začátku školního roku. Vychovatel školní družiny zaznamená poučení do „Přehledu výchovně vzdělávací práce ŠD“. Žáci školní družiny jsou seznamováni s nebezpečím, které ohrožuje jejich zdraví. Toto riziko nastává při činnostech provozu školní družiny, při aktivitách ve volném čase, přesunech dětí a účasti žáků na různých akcích, vycházce, školním hřišti nebo při hře. Mezi vhodné podmínky, které zajišťují bezpečnost práce a ochranu zdraví patří například vhodný výběr činnosti dle věku žáků, stravovací a pitný režim, zdravé prostředí, bezpečné pomůcky, prevence před úrazy, kontrola prostor a zařízení, zajištění lékárničky, znalost první pomoci, ochrana před násilím, a pravidelná informovanost zákonných zástupců o činnostech školní družiny. Úrazy jsou evidovány ve školní knize úrazů. Žák je povinen hlásit vychovatelce každý úraz, ke kterému došlo při činnosti ve školní družině, nebo úraz, který utrpěl před příchodem do školní družiny. Žák neničí zařízení školní družiny, nepoškozuje hračky a pomůcky ve školní družině. Prokazatelně způsobené škody na majetku hradí zákonný

zástupce žáka. Ve školní družině je žákům zakázáno používat otevřený oheň, manipulovat s elektrickými a vodními zařízeními, chemickými látkami a výbušninami. K vychovatelkám je žák zdvořilý, a dbá jejich pokynů. Neubližuje svým spolužákům, pomáhá jim. Jevy narušující Vnitřní řád školní družiny jsou hlášeny zákonným zástupcem nebo žákem samotným. Během pobytu ve školní družině žák nesmí používat mobilní telefon. (Zemanová, 2018).

7.1.7. Dokumentace školní družiny

Ve školní družině vede každá vychovatelka dokumentaci školní družiny.

Do dokumentace patří:

- evidence žáků navštěvující školní družinu – školní matrika
- přihláška do školní družiny (vyplněna zákonným zástupcem)
- docházkový sešit – docházka žáků do školní družiny
- přehled výchovně vzdělávací práce – třídní kniha

Veškerá dokumentace školní družiny je uchována na půdě školy po dobu pěti let (Zemanová, 2020).

7.1.8. Hodnocení

Hodnocení žáků ve školní družině má především motivační charakter. Žáka hodnotí vychovatel formou slovních pochval, psaných pochval diplomů a ocenění. Vychovatel hodnotí žáka na základě přístupu k práci, kamarádství, schopnosti komunikovat s kamarády, samostatnosti, zapojení do činnosti, vlastní píce, kreativity, ochoty, osvojení si poznatků apod. (Zemanová, 2018).

7.2. Režim dne ve školní družině

Ranní provoz školní družiny je od 6:30 do 7:40 hod. a probíhá v ranní školní družině, kde děti využívají odpočinkové činnosti v podobě kreslení a karetních her.

Odpolední provoz školní družiny je od 11:35 do 17:00 hod. Při příchodu žáků do školní družiny v 11:35 hod proběhne docházka a zapsání chybějících žáků do třídní knihy. Dále také hygiena a odchod na oběd. Po příchodu z oběda probíhá ve školní družině relaxační činnost v podobě čtení knihy nebo poslechu hudby. Zájmová činnost, která probíhá ve třídě školní družiny od 13:00 do 13:40 hod. je v podobě činností, které s dětmi vychovatelka vykonává. Jedná se především o činnosti výtvarné, hudební, literární – dramatické, ale také tělovýchovné, sportovní apod. V době od 13:40 do 15:00 hod probíhá pobyt venku, který může být v podobě vycházky do přírody, her na hřišti nebo vycházky do města. Po návratu z venkovního pobytu nastává v době od 15:00 do 16:00 hod. hygiena žáku, svačina a příprava na vyučování formou didaktických her nebo psaní domácích úkolů (pouze se souhlasem zákonných zástupců). V 16 hodin se všechny oddělení spojují do jedné třídy, z důvodu malého počtu žáku. Zde probíhá zájmová činnost žáků dle jejich výběru a odchod žáků ze školní družiny se zákonnými zástupci nebo samostatně (Zemanová, 2020).

Žáci ve školní družině jsou v rámci družiny uvolňováni k navštěvování zájmových kroužků, organizované školou. Vedoucí zájmového kroužku přebírá žáky ve školní družině od vychovatelky. Po ukončení zájmového kroužku je vrací do školní družiny vychovatelce. Po poslední vyučovací hodině si vychovatel přebírá žáky od vyučujícího a odvádí je do školní družiny. Žák může být uvolněn ze školní družiny na základě písemné žádosti zákonných zástupců. Při onemocnění žáka je zákonný zástupce povinen omluvit ho z docházky do školní družiny. Při odchodu ze školní družiny je žák předáván pouze osobám uvedeným v přihlášce. Ze školní družiny může žák odcházet samostatně pouze na žádost zákonných zástupců, a to formou písemné žádosti. Při nevyzvednutí žáka ze školní družiny vychovatel telefonuje zákonným zástupcům. Po nezdařilém telefonickém hovoru je vychovatel povinen kontaktovat městskou policii, případně OSPOD - orgán sociálně právní ochrany dětí (Zemanová, 2020).

7.3. Školní vzdělávací program školní družiny

„Cíle zájmového vzdělávání ve školní družině vycházejí ze školního vzdělávacího programu naší školy Brána do života“ (Zemanová, 2018).

Ve školní družině usilujeme o naplňování těchto cílů:

- motivovat žáky k celoživotnímu učení
- vést žáky k logickému uvažování, k tvořivému myšlení s k řešení problému
- vést žáky ke komunikaci a inspirovat je k naplňování volného času
- rozvíjet schopnosti spolupracovat a respektovat práci svou i ostatních
- umožnit žákům projevovat se svobodně a zodpovědně, uplatňovat svá práva a plnit si své povinnosti
- rozvíjet v žákovi citlivé vztahy k lidem, přírodě i prostředí
- učit žáky, chránit si své sociální, fyzické i duševní zdraví
- vést žáky k toleranci a především k ohleduplnosti k jiným lidem a jejich kulturám
- pomáhat žákům rozvíjet své schopnosti, vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, které jsou důležité pro jejich život (Zemanová, 2018).

7.3.1 Výchovné a vzdělávací strategie školní družiny

Školní družina probíhá formou výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti. Účastní se akcí a spontánních aktivit. Umožňuje odpočinkovou činnost, přípravu žáků na vyučování a vzdělávání pouze na základě jejich zájmů.

„Pojem kompetence chápeme jako souhrn znalostí, schopností a praktických dovedností a s nimi souvisejících postojů i hodnotových orientací, které jsou předpokladem k výkonu činností“ (Zemanová, 2018).

Za důležité považuje školní družina kompetence k učení, řešení problému, komunikativní, sociální a interpersonální a občanskou kompetenci k trávení volného času.

a) Kompetence k učení

Žáci se učí s chutí. Svou práci vždy dokončí a umí si klást otázky a dávat odpovědi. Získané vědomosti uplatňují v praktických situacích nebo v učení. Žáci vyhledávají a získávají vědomosti pramenů a zdrojů.

b) Kompetence k řešení problému

Žáci pozorují dění okolo sebe a snaží se řešit situace. Při řešení užívají logické postupy. Svě započaté činnosti dokončují.

c) Kompetence komunikativní

Žáci ovládají řeč. Vyjadřují myšlenky, otázky a odpovědi, které formulují. S vrstevníky i dospělými komunikují kultivovaně.

d) Kompetence sociální a interpersonální

Žáci rozhodují o svých činnostech. Uvědomují si, že za ně nesou důsledky. Projevují ohleduplnost a rozpoznávají nespravedlnost, šikanu, agresivitu či nevhodné chování. Spolupracují ve skupině a dokážou se prosadit i podřídít. Umí přijmout kompromis, respektovat ostatní a být tolerantní ke spolužákům.

e) Kompetence občanská

Žáci se učí plánovat, organizovat a hodnotit. Odpovědně přistupují k úkolům a povinnostem. Dbají na své zdraví a zdraví spolužáků.

f) Kompetence k trávení volného času

Žáci si umí vybrat zájmové činnosti dle vlastních potřeb. Své zájmy rozvíjí ve skupinách i individuálně.

Školní družina organizuje pravidelnou činnost v každém oddělení. Pořádá příležitostné akce. Umožňuje žákům odpočinek i přípravu na vyučování. Mezi formy a obsah činnosti ve školní družině patří:

- pravidelná činnost, která je dána týdenní skladbou zaměstnání
- příležitostné akce, které nejsou zahrnuty do standartní týdenní skladby činnosti
- spontánní aktivity, ty zahrnují každodenní individuální činnost (po obědě, při pobytu venku, v ranní a konečné družině)
- odpočinkové činnosti jsou klidové činnosti (poslech, individuální hry, klid po obědě), ale i aktivní činnosti ve školní družině (vycházka, didaktické hry)
- zážitková pedagogika je založena hlavně na prožitku a zkušenostem formou her v rolích, situacích a vztahů (Zemanová, 2018).

7.3.2. Tematické okruhy školní družiny

Vzdělávací oblast se dělí do pěti tematických okruhů „Místo kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas, Rozmanitost přírody a Člověk a jeho zdraví“.

a) Místo, kde žijeme

Žáci poznávají své nejbližší okolí, chod školy a školní družiny. Navštěvují městskou knihovnu, obecní úřad a složky integrovaného záchranného systému. Okruh „místo, kde žijeme“ zahrnuje více témat např.

- vyprávění o životě své rodiny
- stavění domků ze stavebních dílků
- seznámení se s prostory školy, školní družiny a pracovníky školy
- vymýšlení a kreslení loga jednotlivých oddělení
- povídání o bezpečné cestě do školy a ze školy (dopravní výchova)
- sledování a dodržování silničního provozu
- výtvarné zobrazení našeho města (stromy, budovy, památky)
- návštěvu místních muzeí v Dobříši
- čtení pověstí našeho regionu a besedy o historii města

b) Lidé kolem nás

Žáci si osvojují zásady vhodného chování. Učí se vzájemné toleranci, komunikaci, dodržování pravidel stolování, předcházení šikaně. Do okruhu „lidé kolem nás“ patří témata např.

- povídání o povolání našich rodičů, prarodičů i příbuzných (bratranců, švagrů, strýců)
- sestavení pravidel školní družiny a jejich dodržování
- při hře poznávání kamarádů po hlase nebo po hmatu
- seznámení s tradicemi (Velikonoce, karneval, čarodějnice apod.) a se svátky (Den matek, Vánoce apod.)
- malování kraslic a zdobení vánočního stromku
- vyrábění přání k svátkům

c) Lidé a čas

Žáci si vytváří pravidelné návyky a umí je využít. Okruh „lidé a čas“ zahrnuje několik témat a to např.

- vyprávění o víkendu, prázdninách, svátků, o trávení volného času
- využívání her, při nichž se připravujeme do školy
- povídání si o životě v dávných dobách
- čtení českých pohádek

d) Rozmanitost přírody

Žáci se seznamují s živou a neživou přírodou formou vycházek a pobytů v přírodě nebo čtením literatury a encyklopedií. Do okruhu „rozmanitost přírody“ patří témata např.

- pozorování změn v přírodě (malba, kresba, koláž, stavba z přírodnin apod.)
- povídání o různých odrůdách květin
- malování a tvoření výrobků z květin
- vyprávění o domácích zvířatech

- kreslení domácích mazlíčků
- sledování změn života zvířat
- vyhledávání pranostik a vysvětlení změn jejich smyslů

e) Člověk a zdraví

Žáci se seznámí s péčí o zdraví, nemocech, úrazech a jejich předcházení, s osobní hygienou a čistotou. Okruh „člověk a zdraví“ zahrnuje několik témat např.

- vyprávění o zdravém životním stylu (stravování, hygieně, sportech, stolování, oblékání apod.)
- péči o své tělo a svůj vzhled
- navštěvování místního sportovního zařízení a seznamování s druhy různých sportů (Zemanová, 2018).

8. Písemná příprava na ucelenou volnočasovou aktivitu „Kamarád s bezlepkovou dietou“

Volnočasovou aktivitu s názvem „kamarád s bezlepkovou dietou“, se kterou bych Vás chtěla seznámit, jsem uskutečnila ve své školní družině v lednu 2020 v oddělení Želvičky na Základní škole Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram. Dle tematického plánu školní družiny pro rok 2019/2020 mají ve školní družině proběhnout aktivity na téma „Malý zdravotník – chci být zdravý“, proto jsem aktivitu přizpůsobila plánu školní družiny a rozvrhla do odpolední činnosti s dětmi.

„Nechť je tvé jídlo tvým lékem a tvůj lék nechť je tvým jídlem.“

Hippokratés

Zájmová činnost: výtvarná činnost, společensko-vědní činnost, pracovní-technická činnost

Věková úroveň: 7 - 9 let

Počet dětí: 15 - 20

Časový úsek: 5 hodin (každý den 60 minut)

Námět: Každý může jíst něco jiného, ale přesto je stejný jako já

Úroveň schopností a dovedností: začátečníci

Sociální situace skupiny: žáci z jednoho oddělení školní družiny

Prostředí: třída školní družiny

Vzdělávací cíl: seznámení se s bezlepkovou dietou

Očekávané výstupy: porozumění bezlepkové dietě

Zdůvodnění postupu v závislosti na cílech, skupině a podmínkách

Motivace: vymyšlený příběh o chlapci, který má bezlepkovou dietu

Metody: metoda slovní - monologické a dialogické, metoda diskusí, metoda řešení problémů, metoda demonstrační, metoda situační, samostatná práce žáku i skupinová výuka

Hodnocení: slovní hodnocení celé třídy v komunitním kruhu

Postup činnosti

Struktura lekce: Komunitní kruh (představení základních zdravých a nezdravých potravin, seznámení s obsahem potravin, seznámení s dietou). Samostatná práce (kresba). Komunitní kruh (hodnocení kresby). Poznávací hra. Pokrm (splnění zadaného úkolu).

Pomůcky: Obrázky z kabinetu přírodopisu (obrázky potravin), papíry A4, pastelky, tužka, guma, kolíčky, potraviny (jablko, banán, citron, cukr čokoláda, pečivo, brambůrky, chléb, bonbon, sušenka apod.) Potraviny potřebné k vytvoření pokrmu.

Průběh výchovné aktivity

Pondělí: komunitní kruh – povídáme si na téma „Kamarád s bezlepkovou dietou“. Děti po obdržení míčku dostávají slovo a mohou říct, jaké je jejich oblíbené jídlo a jaké naopak není. V komunitním kruhu si také povídáme, které jídlo je pro nás zdravé či nezdravé a proč? Dále také, jak je pro nás jídlo v životě důležité. Po společné četbě vymyšleného příběhu paní vychovatelkou (viz. Příloha číslo 1.) jsem navázala na nemoci, které z nezdravého jídla vznikají. Následně jsem dětem představila nemoci, které nevznikají z nezdravé stravy, ale se kterými se člověk narodí. Navázala jsem tak na bezlepkovou dietu, kterou má postava ve vymyšleném příběhu a také jejich kamarád ve školní družině. Společně si povídáme, co to bezlepková dieta je a jak je důležité ji dodržovat. Děti mají prostor vyjádřit své názory a zkušenosti. V této činnosti žáci rozvíjí kompetenci sociální a personální.

Úterý: kresba pastelkami – děti kreslily svůj oblíbený pokrm jako postavičku z pohádky (pokrm má např. ruce, nohy, tělo, oči apod.). V komunitním kruhu proběhlo hodnocení

aktivity, odpovědi na otázky „Jak se mi dařilo, jak mě činnost bavila, co bych zlepšil/a“. Při této činnosti žáci rozvíjí kompetenci pracovní.

Středa: hodnocení všech nakreslených prací – na koberci jsme si rozložili všechny práce a zhodnotili jsme jejich provedení a význam. Hodnocení probíhalo dle věku a zapojení do aktivity. Hodnotila jsem nápad, využití pomůcek, zapojení do činnosti a průběh při vytváření kresby. Hotové práce byly vystaveny na chodbě školní budovy. Při této činnosti žáci rozvíjí kompetenci komunikativní.

Čtvrtek: poznávací hra – do školní družiny jsem přinesla plnou tašku různých druhů potravin. Děti seděly v kruhu, zatímco paní vychovatelka jednomu z dětí zavázala oči šátkem. Následně jsem podávala dítěti pokrm, který má za úkol poznat (ovoce, zeleninu, sýry, pečivo, sladké a slané potraviny). Závěrem této činnosti jsem dětem přinesla ochutnat bezlepkové pokrmy. Děti tak měly možnost srovnání potravin, které jsou bezlepkové a které nejsou. Samy si tak všechny udělaly názor na bezlepkovou dietu. V komunitním kruhu proběhlo hodnocení aktivity, odpovědi na otázky „Které potraviny jsem poznal/a, které potraviny mi chutnaly, které potraviny bych naopak již nechtěl/a“. Tato činnost u žáků rozvíjí kompetenci k učení.

Pátek: tvorba pokrmu s dětmi – děti se rozdělily do tří skupin. Každá skupina si zvolila kapitána. Úkolem první skupiny bylo upéct bezlepkové palačinky. Děti postupovaly dle pokynu paní vychovatelky a receptu, který jim paní vychovatelka předem připravila. Druhá skupina měla za úkol vytvořit bezlepkovou avokádovou pomazánku a třetí skupina připravovala bezlepkové sušenky. Všechny skupiny pracovaly dle pokynů paní vychovatelky a dodržovaly zásady bezpečnosti. Na přípravu všech pomůcek stačilo 15 minut, ve kterých jsme připravili pracovní plochu a pomůcky. Na celou aktivitu jsme měli hodinu a půl s tím, že hodinu probíhala příprava pokrmů a půl hodina zbyla na ochutnávku a úklid. Tato činnost u žáků rozvíjí kompetenci občanskou.

Bezlepkové palačinky:

Ingredience:

- rýžové nebo kokosové mléko, které smícháme s vodou
- rýžová nebo pohanková mouka
- vejce

Postup: skupina, která pracovala na tomto pokrmu, si připravila pracovní plochu a směs na palačinky, během té doby se nahřívala pečící plocha. Po nahřátí plochy děti začaly nalévat směs a péct palačinky. Zde jsem musela dohlížet na otáčení a postup, vzhledem k bezpečnosti a horké pečící ploše.

Avokádová pomazánka:

Ingredience:

- avokádo
- Cottage sýr
- česnek
- Tahini – sezamová past
- sůl a pepř
- pomazánku mažeme na bezlepkový chléb Keto

Postup: skupina, která pracovala na tomto pokrmu, si připravila pracovní plochu a mohla samostatně připravovat pomazánku. K přípravě děti využily veškeré ingredience, které smíchaly v míse. Zde nebyl potřeba dohled z důvodu nízkého rizika nebezpečí. Hotovou pomazánku si mazaly na krájený chléb.

Bezlepkové sušenky:

Ingredience:

- máslo
- hořká čokoláda

- pohanková mouka
- prášek do pečiva
- med

Postup: skupina, která připravovala sušenky, si samostatně dle ingrediencí připravila směs. Část skupiny připravovala směs a druhá část poté plácala placky tvaru sušenek. O přenos sušenek do pece jsem požádala asistentku z vedlejší třídy. Sama jsem z důvodu bezpečnosti nemohla opustit třídu.

Závěrem dne jsme si ohodnotili týdenní projekt, jaké aktivity se nám líbily a jaké ne. Dle hodnocení se dětem nejvíce líbila poslední, páteční aktivita, při které mohly samy vytvářet pokrmy a poté si je ochutnat. Dosáhli jsme toho názoru, že pokrmy budeme ve školní družině vytvářet častěji. Součástí hodnocení byla také spolupráce celé skupiny. Děti měly možnost vyjádřit svůj názor, sdělit svým kamarádům své pocity a zhodnotit jednotlivé úkoly. Součástí bylo také vyjádřit, které potraviny jim chutnaly a které ne. Zároveň také sdělit, zda poznaly jednotlivé rozdíly v potravinách. Nakonec nás čekala odměna v podobě bezlepkových palačinek, pomazánky a sušenek.

Reflexe celého týdne:

- při rozdělování skupin jsem zvolila losování, aby se děti více poznaly
- myslím si, že aktivity byly vhodné pro věkovou skupinu dětí
- veškerým aktivitám jsme věnovali dostatečné množství času
- děti se zapojovaly aktivně do všech činností, které je bavily
- děti byly ohleduplné a neohrožovaly svoje zdraví ani zdraví kamarádů
- z počátku bylo těžké udržet pozornost dětí při povídání o dietě
- děti zaujala činnost s vytvořením obrázku a aktivně jej instalovaly na nástěnku
- při vytváření pokrmů proběhla kvalitní spolupráce bez konfliktu
- děti ocenily potraviny, které jsem k aktivitám zakoupila
- se zakoupenými potravinami se pečlivě pracovalo, neplýtvalo a vše bylo zpracováno
- největší nadšení děti projevily při vytváření pokrmů a ochutnávky

Závěr

Jsem velmi spokojená s aktivitami, které jsem s dětmi uskutečnila ve školní družině. Překvapilo mě zapálení dětí do aktivit, ale i respektování názorů ostatních a také tolerance dětí vůči kamarádovi s dietou. Z počátku jsem se bála časového rozvržení, ale vše jsem zvládla podle plánu. Starší děti pracovaly s příbory a plnily těžší úkoly, mladší děti napomáhaly s lehčími úkoly, neměla jsem tak pochyby o bezpečnosti. S krájením a pečením palačinek jsem samozřejmě pomáhala já. Z celého týdne mám velkou radost a jsem ráda, že vše proběhlo dle plánu. Těší mě nadšení dětí, ale také reakce rodičů. Některé aktivity ráda zopakuji v dalším roce.

9. Závěrečná reflektivní úvaha o vlastním studiu

Mé studium na vysoké škole bylo nečekané. Už jako malá holka jsem si na vesnici hrála s kamarádkami na školu, a vždy jsem zastupovala roli paní učitelky já. Rozdávala jsem kamarádkám úkoly, poznámky, známky do žákovské knížky a tresty. Hrály jsme si na hodiny matematiky, výtvarné činnosti, tělesné výchovy a hudební výchovy. Už od té doby jsem věděla, že se toto povolání pro mě stane skutečným. Když nastala chvíle výběru povolání, a to v osmé třídě na základní škole, neváhala jsem a hned jsem s mamkou odeslala přihlášku na SPGŠ Beroun obor vychovatelství a mateřinky. V tu chvíli však přišla nejistota, zda zrovna já mám ty schopnosti, dostat se na tak prestižní školu. Nejistota a strach mě přesvědčila o tom, odeslat přihlášky na více škol. Má příprava na přijímací zkoušky probíhala každý den a byla u talentových zkoušek úspěšná. Věděla jsem, že střední pedagogická škola byla dobrou volbou. Otevřela se mi první brána ke splnění mého snu. Po celou dobu svého studia jsem byla přesvědčena o svém působení v mateřské škole. Střední škola mi však umožnila navštívit velké množství praxí, především ve školní družině a díky tomu jsem si uvědomila, že moje místo bude zde. Střední školu jsem ukončila maturitní zkouškou a mohla jsem se tak stát vychovatelkou ve školní družině na základní škole.

Po celou dobu svého působení ve školní družině jsem byla přesvědčena o tom, že mi v zaměstnání nic nechybí. Podání přihlášky na vysokou školu bylo nečekané nejen pro mě, ale i pro mé známé a rodinu. Na prestižní vysokou školu jsem se přihlásila až tři roky po mém působení na základní škole a měla jsem k tomu dva velké důvody.

Prvním důvodem přihlášky se stal sen být jednou učitelkou na 1. stupni základní školy. Inspirovaly mě hlavně suplované hodiny za chybějící učitele. Díky této příležitosti jsem zjistila, že tato profese bude to pravé, u čeho bych v životě chtěla zůstat. Uvědomila jsem si, že veškerá moje poctivost, připravenost, inspirace a láska k dětem patří hlavně sem, do třídy. Začala jsem v sobě nalézat chuť a inspiraci vést žáky, motivovat je v učení, vzdělávat je a být pro ně učitelkou, na kterou budou vždy vzpomínat. Věděla jsem, že jako učitelka na prvním stupni budu mít každý den jiný díky mé organizaci i dětem.

Tím druhým důvodem byl čas. Pracovní doba ve školní družině mě přesvědčila o tom, že každá minuta v životě je pro mě velmi důležitá a drahocenná. Svoje dopolední osobní volno jsem věnovala především přípravě do školní družiny, kdy jsem dětem chystala aktivity a

zájmové činnosti. Odpoledne probíhala moje každodenní pracovní doba, která končila okolo páté hodiny odpolední. Uvědomila jsem si, že čas ve školní družině utíká opravdu rychle a já jsem každým dnem starší, aniž bych u sebe viděla nějaký posun.

K odeslání přihlášky na vysokou školu mě také inspirovala moje kolegyně ve školní družině, která mi po celou dobu mého působení byla velkou inspirací, oporou a především motivací stát se skvělou učitelkou, jako byla před nástupem to školní družiny ona. Moje kolegyně Mirka ve mě viděla nejen velký potenciál, ale především dobrou budoucí učitelku. Nebýt mé kolegyně, nikdy bych se asi nerozhodla přihlášku sama od sebe odeslat a rozšířit si tak své vzdělání. Se zvýšením mé kvalifikace jsem však nechtěla ztratit zaměstnání a příjem peněz, proto jsem se rozhodla studovat dálkově. Život bohužel není vždy podle plánu. Na vysokou školu jsem si podala hned tři přihlášky a doufala jsem, že mi vyjde především obor učitelství 1. stupně, bohužel se tak nestalo. Druhou volbou se stal obor vychovatelství, na který jsem se chtěla dostat a to především proto, abych si rozšířila své znalosti a vědomosti.

V den rozhodnutí přijetí na vysokou školu se mi změnil život. Právě v tu chvíli jsem si uvědomila, že se mi otevírá další brána k plnění mého snu. Byla jsem na sebe hrdá a udělala jsem další krok v životě. Začala ale také obava, zda budu tuto školu zvládat, co budu na prestižní vysoké škole dělat a co studium při zaměstnání obnáší. V tu chvíli jsem musela obětovat zbytek svého volného času, jelikož ani zaměstnání a školní družina při studiu nemohly jít stranou. Ráda bych zde poděkovala kolegům, kteří mi neustále byli oporou a denně mi připomínali mou osobu a cíl být dobrou učitelkou. Jen díky nim jsem byla stále nad vodou a neztrácela hlavu v těžkých situacích. Cením si jejich ochoty pomáhat mi v těžkých chvílích při studiu. Nástupem na vysokou školu začala nová kapitola mého života, na kterou jsem se s odhodláním vydala. Ke studiu na vysokou školu a na stejný obor se vydala také moje dlouholetá kamarádka už od školky. Staly jsme se tak vzájemnou oporou a nerozlučnou dvojkou. Až během svého studia jsem si uvědomila, jaké nedostatky a mezery v oboru ještě mám. Uvědomila jsem si, že rozšíření vzdělání byla dobrá volba a já začala získávat nové poznatky a zkušenosti. Během svého studia jsem navštívila spousta zajímavých přednášek a hodin, ze kterých jsem si odnášela nové informace, které využiji ve svém povolání. Došla jsem k tomu názoru, že přednášky pana profesora Bendla jako je Úvod do sociální pedagogiky, Školní kázeň, nebo přednášky paní magistry Richterové Prevence

rizikového chování, ale i další předměty jako jsou Psychohygiena pro vychovatele, Autorita ve výchově, Osobnostně sociální rozvoj i výchovy školní družiny by měl absolvovat každý začínající vychovatel, pro získání mnoha užitečných informací. Díky těmto předmětům jsem si uvědomila, že vždy je možnost své zkušenosti a poznatky posunout o kousek dál a mít při sobě vždy nějaký návod jak kvalitně pracovat s dětmi. Studium mě přesvědčilo o tom, že dnes již budu vědět, jak řešit různé nedostatky, ale i konflikty vznikající ve školní družině. Velkým pomocníkem při studiu se mi stala také odborná literatura, která mi byla doporučena na každém předmětu. Udělala jsem si velkou zásobu knihovny a dodnes doporučenou literaturu využívám nejen při studiu. Mohu s radostí říct, že jsem ráda za přihlášení na vysokou školu a přihlášení na obor Vychovatelství. Tento obor jsem zvolila naprosto spontánně. Dal mi mnoho rad i typů do života. Studium mi přineslo nové přátele, se kterými konzultuji své zkušenosti, ale získávám také nové nápady z jejich pracovního prostředí.

Studium na vysoké škole uplynulo jako voda. Jsem velmi ráda za podporu mých kolegyně a rodiny, které mě při studiu podporovaly. Tento krok byl obtížný, ale doufám, že po absolvování bakalářského studia se budu moct přihlásit na navazující magisterské studium a stát se tak učitelem na prvním stupni. Děkuji také za podporu mé kamarádce a pevně doufám, že další krok do života uděláme spolu. Pracovat jako vychovatel ve školní družině dnes není úplně jednoduchá záležitost a málo kdo tuto profesi ovládá. Nabyla jsem názoru, že každý vychovatel by si měl rozšiřovat své vzdělání a obohacovat své zkušenosti a znalosti. Sama dobře vím, že nejvíce nás učí především praxe a zkušenost. Jako začínající pedagog jsem ráda za studium, které mi přineslo nové informace o tom, jak v některých situacích s dětmi reagovat, vystupovat. V případě, že bych u svého povolání zůstala, nikdy nebudu studiu na vysoké škole litovat. Dnes mohu říct, že sen o učení mě ještě neopustil, proto budu v rozšiřování vzdělání pokračovat a doufat, že se jednou stanu dobrou učitelkou pro děti.

Jsem ráda, za každou příležitost, která mi vstoupí do života, a jsem vděčná za krok, který jsem udělala. Pevně věřím, že všechny získané informace a poznatky plně využiji ve svém povolání. Pokud situace i zdraví dovolí, přihlásím se na navazující magisterský obor. Věřím, že vybraný navazující magisterský obor pro mě bude natolik zajímavý a přínosný, jako byl a je obor Vychovatelství.

Soupis použitých informačních zdrojů

BENDL, Stanislav, 2015. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Grada, Publishing, a.s. Praha 7. ISBN 978-80-247-4248-9.

BUŠÍKOVÁ, Lenka, 2020. *Vnitřní řád školní jídelny*. Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram.

GAVORA, Peter, 2005. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-104-9.

HOFFMANOVÁ, Iva, 2019. *Celiakie*. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-5414-0.

KUCHAŘOVÁ, Miroslava, 2016. *Bezlepková dieta - realita v restauračních zařízeních*. [online]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/jy6avl/>>.

KYRIACOU, Chris, 2012. *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0052-9.

PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich, HÁJEK, 2003. *Školní družina*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-751-5.

Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti. *Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti*. Verze 2. 2019. Praha. MŠMT.

Psychologie, pedagogika: Vše co student potřebuje vědět. 2021. *Psychologie, pedagogika: Vše co student potřebuje vědět*. [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://psychologie-pedagogika.studentske.cz/2008/06/profesiografick-rozbor.html>

Zájmové vzdělávání, 2021. *Zájmové vzdělávání*. MŠMT. [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

ZEMANOVÁ, Martina, 2018. *Školní vzdělávací program pro školní družiny*. Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram.

ZEMANOVÁ, Martina, 2020. *Vnitřní řád školní družiny*. Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Příběh k tématu: Můj kamarád s bezlepkovou dietou

Příloha č. 1 - Příběh k tématu: Můj kamarád s bezlepkovou dietou

Kdysi dávno žil kluk jménem Pavlík, který bydlel se svými rodiči na farmě. S tatínkem krmil zvířata a s maminkou pekl housky a chléb. Neměl moc kamarádů, ale jeden stál vždy při něm. Jmenoval se Otík, který byl jeho spolužák. Jednou Otík spal u Pavlíka. Ráno se vydali na kole do školy. Maminka jim namazala dva domácí chleby, které upekla z vlastní mouky.

O velké přestávce paní učitelka dětem řekla, ať si rozbalí své svačiny. Otík i Pavlík si moc pochvalovali domácí, pečený chléb. Po škole se Ota a Pavlík vydali na kole domu, jenomže Pavlíkovi začalo být moc špatně. Kousek za vesnicí seskočil z kola a začal zvracet. V tu chvíli okolo něj projeli kamarádi ze třídy a začali se mu smát. Pavlík byl smutný, sedl na kolo a pokračoval v jízdě. Když přijeli na farmu, maminka Pavlíka pohladila a poslala ho do postele. „Snad nějaká viróza“, říkala si maminka. Druhý den Pavlík vyskočil jako nový kluk, měl obrovský hlad, proto mu maminka opět namazala k snídani domácí chléb, dala mu domácí jogurt a ještě jeden chléb mu přidala ke svačině. Po snídani skočil Pavlík na kolo a už si to pelášil do školy. Nastala první hodina a Pavlík se necítil moc dobře, chtělo se mu opět zvracet. Kamarádi se mu začali smát a paní učitelka na ně byla velmi rozzlobená. Vzala Pavla na chodbu a zavolala mamince. Po příjezdů rodičů se maminka s Pavlíkem vydali k panu doktorovi. Pan doktor pečlivě přemýšlel a přemýšlel, nakonec však zjistil, že je alergický na lepek a bude žít celý život s bezlepkovou dietou.

Druhý den seznámila maminka paní učitelku s dietou. Tuto informaci slyšel spolužák Honza, který se začal i s kamarády ve třídě hlasitě smát a volat „lepek slizký“. Jediným kamarádem ve škole mu zůstal Otík. Všude kde chodil, se mu třída smála a Honzova parta na Pavlíka pokřikovala „lepek slizounek“. Při hodině tělesné výchovy se hrál fotbal. Kamarády Pavlíka a Otíka do týmu však nikdo nechtěl. Nakonec se však Pavlík dostal do týmu s Honzou. Bylo mu smutno, postavil se vedle brány a koukal, jak tým hraje a Honza chytá.

Honza byl kapitán týmu a vždy se před svou partou rád předváděl, za každý gól, který chytil, se pověsil na bránu a zajásal. V tu chvíli se brána zhoupla dopředu a dozadu. Pavlík stojící vedle zpozoroval nebezpečí. Skočil po Honzovi a shodil ho dovnitř brány. Oba dva spadla brána uzavřela a chlapci zůstali bez zranění zamotaní v síti. Paní učitelka i ostatní žáci vyběhli k bráně. „Honzo, už několikrát jsem ti říkala, že nemáš na bránu skákat, je to nebezpečné“. Honza se postavil a nestačil se divit. Vedle něj stál Pavlík, který se pro Honzu

i kamarády stal zachráncem. „Děkuji ti za záchranu, jsi dobrý kamarád“. V tu chvíli si Honza i kamarádi uvědomili, že Pavlík není se svou dietou nijak odlišný. Je to stejný klik s dobrým srdcem, které má na správném místě. Od té doby se už nikdy Pavlíkovi, ani jeho dietě nikdo nesmál. Naopak byly děti zvědavé, co má Pavlík každý den výjimečného ke svačině.